

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Навчально-науковий інститут бізнесу, економіки та менеджменту
Кафедра фінансових технологій і підприємництва

«До захисту допущено»
Завідувачка кафедри, д.е.н., проф.

_____ Лариса ГРИЦЕНКО
«__» _____ 2023 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на здобуття освітнього ступеня бакалавр

зі спеціальності 072 Фінанси, банківська справа та страхування
освітньо-професійної програми Державні та місцеві фінанси

на тему:
Аналіз фінансового стану суб'єктів публічного сектору економіки
в контексті забезпечення їх фінансової безпеки

Здобувачки групи Ф-91а Держач Лілії Сергіївни

Кваліфікаційна робота містить результати власних досліджень.
Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на
відповідне джерело

_____ Лілія ДЕРКАЧ

Керівник Завідувачка кафедри, д.е.н., проф. _____ Лариса ГРИЦЕНКО

Суми 2023

ABSTRACT
of the Bachelor's Degree Qualification Thesis
on the topic:
Financial State Analysis of the Economy Public Sector's Entities
in the Context of Ensuring Its Financial Security
by Liliia Derkach

The main content of the bachelor's degree qualification thesis is presented in 30 pages. The work includes a list of 40 references, 9 tables, 8 figures and 5 appendices.

Relevance of the qualification thesis topic. Public sector entities play a strategically important role in the macroeconomic development of a country and are one of the key participants in promoting societal well-being. Ensuring the country's needs and socio-economic prosperity is contingent upon their effectiveness. To fulfill their designated functions, they must maintain a sufficient level of financial security. Financial security is a broad concept encompassing the analysis of organizational financial status and becomes a decisive component in achieving financial resilience. Monitoring financial indicators in the context of financial security is crucial for enabling public sector entities to effectively manage their finances and counter potential financial threats. Each public sector entity, as an individual unit contributing to the overall economic climate of the country, must understand its role and responsibility in this regard. Thus, attaining a high level of financial security for public sector entities not only impacts their own operational efficiency, but also enhances macroeconomic stability and prospects for sustainable development of the country. Today, Ukraine faces numerous challenges to its independence and sovereignty, and the entities of the public sector are expected to contribute to the country's efforts. So, they should to ensure the continuity of their activities, maintain an optimal financial condition, and achieve an appropriate level of financial security. This highlights the significance of the research, especially considering that the issue of ensuring and monitoring the financial security of entities is a subject of debate in scientific circles. The methodology for determining the level of financial security requires further study of its theoretical and practical aspects.

The aim of the qualification thesis is to investigate the theoretical and practical aspects of analyzing the financial state of entities in the public sector of the economy in the context of ensuring their financial security.

Research methods of the qualification thesis. The following general scientific research methods were used during the writing of the thesis: analysis, abstraction, synthesis, induction, deduction, monographic, logical generalization and systematic grouping (when examining theoretical and methodological aspects of the financial state and financial security of entities in the public sector of the economy, and determining the main approaches to their analysis). Bibliometric analysis and visualization methods were employed to analyze keywords related to the organization's financial security. In the process of working with numerical data and conducting practical calculations, the following methods were used: comparative, vertical and horizontal analysis (when analyzing financial results, assets and capital), ratio analysis (when determining the main groups of financial state indicators), taxonomic and integral analysis (when determining the level of financial security), correlation-regression analysis (when identifying dependencies among key financial indicators for decision-making), as well as SWOT-analysis, forecasting and graphical methods (when assessing development opportunities of the analyzed object and creating graphical material). The main tools used in qualification research include Excel, Statistica, VOSviewer and Google Trends.

The main outcome of the qualification research. In the first chapter of the qualification thesis, the essence of financial security at the organizational level, its role and key aspects of determination and ensuring are revealed. The methods of analyzing the financial state of public sector entities with a focus on financial security are investigated. The second chapter presents a practical analysis of four organizations such as the Municipal Water Utility Entity, the State Energy Market Operator, the State Machine-Building Plant and the State Hydrographic Service. The analysis covers the period from 2018 to 2022. By conducting a comprehensive all-encompassing analysis of their financial condition based on key performance indicators (financial stability, solvency and liquidity, profitability and business activity, asset indicators), determining the integrated level of financial security, evaluating compliance with the "golden" rule

of economics, forecasting financial results of activities and studying trends in financial indicators, the directions for optimizing the financial status of the examined economic entities are identified. Furthermore, recommendations are proposed to enhance the approach to determining the level of financial security and ensuring financial stability of the organizations, including economic value added calculating and effective financial planning as one of the paramount processes for public sector entities. These recommendations, along with the presented international practices of ensuring financial stability of organizations, are intended to contribute to the financial development of public sector entities and, as a result, to the economic stability of Ukraine.

Validation of the research findings. Validation of the research was conducted at the International Scientific-Practical Conferences «Digital transformations and innovative technologies in the economy: challenges, realities, strategies» (Sumy, 2022) and «Problems and Prospects for the Development of the Financial and Credit System» (Sumy, 2023), as well as within the framework of the competition paper «Efficiency Key Performance Indicators in the Context of Financial Security of Enterprises» (Order of Sumy State University on the results of the 1st round of the All-Ukrainian competition for student research papers in the fields of knowledge and specialties in the 2021/2022 academic year, №0439-VI dated 13.06.2022). The main findings of the qualification thesis have been published in academic works [6, 7, 31, 32, 33].

The practical value of the research findings. The research was conducted upon the request of the municipal entity «Miskvodokanal» of Sumy City Council (order letter No. 2412/01 dated 10.04.2023). The obtained results have been applied in its activities (letter dated 28.05.2023) in the formulation of strategic directions for improving financial state and ensuring financial security of the entity.

The bachelor's degree qualification research is comprehensive and is related to the study titled «Financial State Analysis of the Economy Public Sector's Entities in the Context of Ensuring Its Financial Security» by A. Bilera.

Keywords: public sector entity, financial security, financial state analysis, financial indicators, financial stability.

The year of defense of the qualification work – 2023.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Навчально-науковий інститут бізнесу, економіки та менеджменту
Кафедра фінансових технологій і підприємництва

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувачка кафедри, д.е.н., проф.
Лариса ГРИЦЕНКО

_____ (підпис)

«__» _____ 2023 р.

ЗАВДАННЯ

до кваліфікаційної роботи на здобуття освітнього ступеня бакалавр

Здобувачки групи Ф-91а інституту бізнесу, економіки та менеджменту спеціальності 072 Фінанси, банківська справа та страхування
Деркач Лілії Сергіївни

Тема роботи: Аналіз фінансового стану суб'єктів публічного сектору економіки в контексті забезпечення їх фінансової безпеки

Затверджено наказом по СумДУ №0509-VI від «15» травня 2023 р.

Термін здачі здобувачкою завершеної роботи «29» травня 2023 р.

Вихідні дані до роботи: нормативні й законодавчі акти, матеріали статистичної звітності, інструкції та положення, матеріали монографій, періодичних видань, підручників і навчальних посібників, дані фінансової звітності суб'єктів господарювання, організацій та установ тощо.

Зміст основної частини роботи (перелік питань для розроблення):

- дослідити сутність, зміст та значення фінансової безпеки на рівні функціонування організацій та суб'єктів публічного сектору економіки;
- розглянути методичні підходи до аналізу фінансового стану у контексті забезпечення фінансової безпеки суб'єктів економіки;
- проаналізувати фінансовий стан за основними групами показників на прикладі декількох вітчизняних суб'єктів публічного сектору економіки, які провадять діяльність в інтересах держави та громадськості;
- визначити інтегральний показник фінансової безпеки економічних суб'єктів;
- запропонувати рекомендації щодо забезпечення фінансової безпеки суб'єктів публічного сектору економіки.

Дата видачі завдання: «17» квітня 2023 р.

Керівник Завідувачка кафедри, д.е.н., проф. Лариса ГРИЦЕНКО _____

Завдання прийнято до виконання «17» квітня 2023 р. Лілія ДЕРКАЧ _____

ЗМІСТ

Перелік скорочень, умовних позначень, одиниць і термінів.....	5
Вступ.....	6
1 Теоретичні аспекти забезпечення фінансової безпеки суб'єктів публічного сектору економіки	8
1.1 Фінансова безпека як об'єкт аналізу суб'єктів публічного сектору економіки	8
1.2 Методичні підходи до аналізу фінансового стану економічних суб'єктів в контексті забезпечення їх фінансової безпеки.....	14
2 Аналіз фінансового стану та фінансової безпеки суб'єктів публічного сектору економіки	19
2.1 Загальна характеристика КП «Міськводоканал» СМР, ДП «Енергоринок», ДП «ВО Південмаш» та ДУ «Держгідрографія».....	19
2.2 Аналіз фінансового стану організацій та рівня їх фінансової безпеки	23
2.3 Напрямки удосконалення фінансового аналізу та забезпечення фінансової безпеки суб'єктів публічного сектору економіки.....	31
Висновки	38
Список використаних джерел.....	40
Додаток А Дослідження теоретико-методичних аспектів фінансової безпеки та фінансового стану організації.....	44
Додаток Б Розрахунково-аналітичні результати аналізу фінансового стану організацій	52
Додаток В Практичні особливості проведення таксономічного аналізу	58
Додаток Г Показник EVA, SWOT-аналіз та тенденції забезпечення фінансової безпеки організацій.....	61
Додаток Д Фінансова звітність організацій.....	65

ПЕРЕЛІК СКОРОЧЕНЬ, УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ, ОДИНИЦЬ І ТЕРМІНІВ

- СПСЕ – суб'єкт публічного сектору економіки;
- ДП – державне підприємство;
- ДУ – державна установа;
- СМР – Сумська міська рада;
- Мінфін – Міністерство фінансів України;
- НБУ – Національний банк України;
- ДКСУ – Державна казначейська служба України;
- EVA – економічна додана вартість;
- ЕВІТ – прибуток до оподаткування до врахування витрат на відсотки та податки;
- ЕВІТДА – прибуток до оподаткування до врахування витрат на відсотки, податки, амортизацію та відрахування;
- WACC – зважена середня вартість капіталу;
- ІС – залучений капітал;
- НОРАТ – чистий операційний прибуток після оподаткування до сплати відсотків.

ВСТУП

Суб'єкти публічного сектору економіки наділені однією з провідних ролей у процесах формування стійкого фінансового стану держави. Ефективність їх діяльності є суттєвою умовою забезпечення потреб країни та перспектив у досягненні нею вищих рівнів соціально-економічного прогресу, який неможливий без наявності відповідного рівня фінансової стійкості та захищеності, у формуванні чого зокрема беруть участь СПСЕ. Втім, у першу чергу, вони, як стратегічно-важливі організації національного розвитку й суспільного добробуту, мають забезпечити себе достатнім рівнем фінансової безпеки. Загалом категорія фінансової безпеки є широкою за своїм змістом, на рівні організацій у тому числі. У цьому контексті аналіз фінансового стану стає вирішальним компонентом на шляху до захищеності від загроз фінансовій безпеці. Моніторинг фінансових показників є важливим процесом забезпечення здатності СПСЕ протистояти потенційним фінансовим потрясінням і виконувати свої обов'язки, цілі та роль, якими наділила їх держава. Тому фінансова безпека на рівні організацій все більше турбує вітчизняних дослідників (Шуміло О. С., Краснокутська Н. С., Багацька К. В. та ін.), адже підходи до визначення рівня фінансової безпеки СПСЕ наразі є предметом дискусій, що підтверджує актуальність цієї роботи.

Мета кваліфікаційної роботи – дослідження теоретичних та практичних аспектів аналізу фінансового стану суб'єктів публічного сектору економіки в контексті забезпечення їх фінансової безпеки.

Поставлена мета зумовила необхідність вирішення наступних завдань:

- розкрити економічне значення, сутність та зміст фінансової безпеки на рівні функціонування суб'єктів публічного сектору економіки;
- дослідити основні методичні підходи до аналізу фінансового стану в контексті фінансової безпеки організацій;
- деталізувати порядок розрахунку та критерії оцінки системи показників із визначенням інтегрального рівня фінансової безпеки;

- визначити перелік СПСЕ та провести практичний аналіз їх фінансового стану у контексті ідентифікації рівня фінансової безпеки;
- надати практичні рекомендації щодо підвищення ефективності визначення, моніторингу та забезпечення фінансової безпеки організацій.

Об'єкт дослідження – фінансові відносини та процеси забезпечення фінансової безпеки організації.

Предметом дослідження є особливості аналізу фінансового стану та фінансової безпеки суб'єктів публічного сектору економіки.

У роботі використані методи аналізу, абстракції, синтезу, індукції, дедукції, монографічний, логічне узагальнення та системне групування (при розгляді теоретико-методичних аспектів фінансового стану та фінансової безпеки СПСЕ), бібліометричний аналіз та візуалізація (при аналізі ключових слів щодо фінансової безпеки), графічний, порівняльний, горизонтальний, вертикальний, коефіцієнтний, таксономічний, інтегральний, кореляційно-регресійний, метод прогнозування (при практичному аналізі фінансових показників СПСЕ) та SWOT-аналіз.

Інформаційною базою дослідження є нормативно-законодавчі акти України, матеріали періодичних видань, результати наукових досліджень вітчизняних і закордонних вчених-економістів з питань фінансового стану та фінансової безпеки на рівні організацій (у тому числі з наукометричної бази даних Scopus) та фінансова звітність аналізованих у цій роботі підприємств та установ.

Апробація дослідження здійснювалася на двох Міжнародних науково-практичних конференціях [31, 33]. Положення роботи опубліковано в трьох фахових статтях [6, 7, 32]. Окремі складові дослідження проведено у рамках Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт з галузей знань і спеціальностей у 2021/2022 н.р. Роботу виконано на замовлення КП «Міськводоканал» СМР (лист-замовлення № 2412/01 від 10.04.2023), отримані результати впроваджені у діяльності підприємства (довідка від 28.05.2023).

Дослідження проведене двома здобувачами та складає комплексну кваліфікаційну роботу з Білерою А. О.

1 ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ СУБ'ЄКТІВ ПУБЛІЧНОГО СЕКТОРУ ЕКОНОМІКИ

1.1 Фінансова безпека як об'єкт аналізу суб'єктів публічного сектору економіки

Публічний сектор економіки, зважаючи на значущість його ролі в економічному процвітанні держави та соціальному добробуті громадян, є предметом значної уваги з боку економістів. Суб'єкти публічного сектору економіки наділені суттєвою участю забезпечення оптимальності соціоекономічних процесів у цій сфері. У зв'язку з цим та відповідно до наміру сприяти розвитку публічних фінансів науковці у своїх напрацюваннях все більше розглядають фінанси СПСЕ. Досліджуючи базу даних Scopus є можливість стверджувати, що зацікавленість авторів у цьому напрямку зростає (рис. 1.1). Так за пошуковим запитом «public sector entities» (суб'єкти публічного сектору економіки) станом на 01.05.2023 кількість публікацій складає 289 одиниць. При цьому перша з них датована 1987 роком.

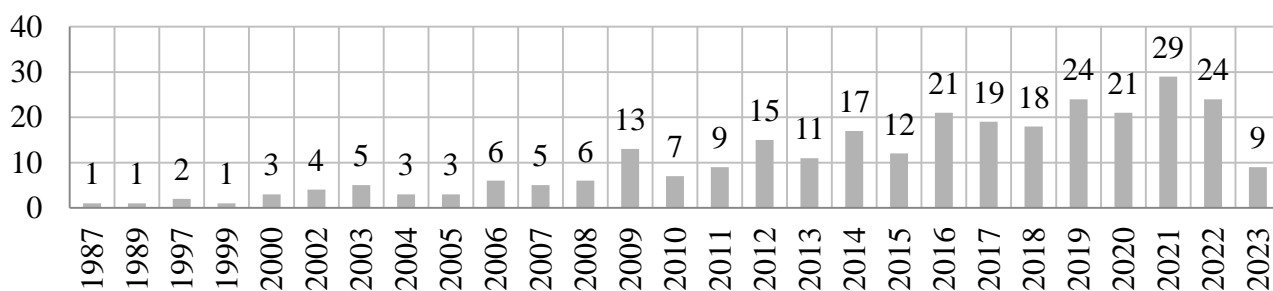

Рисунок 1.1 – Динаміка публікацій за запитом «public sector entities», од.

Джерело: Побудовано на основі бази даних Scopus

Також у додатку А (рис. А.1) наведена інформація щодо авторів, які найчастіше розглядають тематику, зокрема Бісоньо М., Ройо С., Єтано А., Штефенеску А. та ін. Також у розрізі країн (рис. А.2) найбільше публікацій мають США, Австралія, Іспанія, Італія, Польща та Велика Британія.

Слід визнати, що одним зі значущих об'єктів аналізу СПСЕ є фінансова безпека, яка теж має попит як у дослідженнях, так і загалом цікавить суспільство. У додатку А (рис. А.3 та рис. А.4) наведена інформація у розрізі популярності пошукового запиту «financial security» (фінансова безпека) у світі, що з 2004 року демонструє стабільну тенденцію популярності.

Фінансова безпека СПСЕ є вагомим показником оптимальності та ефективності їхньої діяльності, а отже повноцінності виконання ними відведеної їм ролі у національному розвитку. З метою розуміння сутності та особливостей фінансової безпеки, зокрема у процесах аналізу фінансового стану організації, необхідно розглянути актуальні наукові дослідження, що присвячені тематиці. Це допоможе оцінити зацікавленість сучасних вітчизняних та закордонних дослідників у питаннях фінансової безпеки на рівні організацій та СПСЕ зокрема.

Оглядаючи літературу, стає зрозуміло, що одні автори розглядають теоретичні особливості категорії, інші методологічні або практичні. Також є дослідники, які розробляють рекомендації щодо забезпечення фінансової безпеки, а є і ті, хто розглядає все це одночасно. Однак, незважаючи на широту та всеохопність, кожен науковець робить свій вагомий внесок у дослідження. Наведемо деякі приклади. Блакита Г. та Ганущак Т. [30] розглядають фінансову безпеку підприємства як складову економічної безпеки держави, що резонує з нашою думкою про необхідність ефективності функціонування установ та їхньої фінансової безпеки задля формування загального добробуту в країні. Подібне підтверджують своєю працею Шукурджон та ін. [39], які поєднують та розглядають питання фінансової безпеки на рівні держави та водночас на рівні суб'єктів господарювання. Також у контексті публічного сектору економіки цікавим є дослідження Дем'янишина В. та Костецького В., які розглядають «модернізацію бухгалтерського обліку фінансових ресурсів у державному секторі в умовах реформування системи управління публічними фінансами та зміцнення фінансової безпеки суб'єктів господарювання» [8]. Натомість Краснокутська Н. С. та Коптєва Г. М. [12] у своїй публікації досліджують теоретичну складову та основні підходи та особливості визначення поняття «фінансова безпека

підприємства». Ситник Н. та Коваль-Ігнатишина В. [21] на прикладі одного з державних підприємств України досліджують способи оцінки рівня фінансової безпеки. Натомість Багацька К. В. [1] деталізовано розглядає сутнісні ознаки та методіку оцінювання фінансової безпеки саме комунальних підприємств, що важливо розуміти зокрема у ході нашого подальшого дослідження стосовно спрямування кваліфікаційної роботи. Також є багато інших авторів, які більш детально зосереджуються саме на методиках та підходах до аналізу та оцінки фінансової безпеки на рівні організації, зокрема у ході аналізу фінансового стану. Наприклад, Жук Н. [10], Бугай В. З. та Бурдило О. В. [3] проводять аналітичну оцінку рівня фінансової безпеки мікрорівня. пропонують методичні підходи до її оцінки. Юрій Є. О. розглядає «фінансовий моніторинг як інструмент забезпечення фінансової безпеки» [29]. Мельниченко О. описує «можливість використання штучного інтелекту для оцінювання фінансової безпеки» суб'єктів [34]. Шуміло О. С. та Савченко К. В. досліджують взаємозв'язок категорій «фінансова безпека» і «фінансова стійкість» на рівні організації [28]. Також доволі інформаційним є дослідження, яке надає Пивоварський Я. та ін. [36], аналізуючи управління фінансовою безпекою організацій під час пандемії Covid-19. Однак, маємо вказати, що наразі більш актуальним питанням є проблематика війни. При цьому досліджень з тематики забезпечення фінансової безпеки суб'єктів публічного сектору економіки в умовах воєнного стану недостатньо, що, на наш погляд, є вкрай важливим. Якщо такі праці і є станом на сьогодні, то їх не багато, або лише окремі згадки як, наприклад, у роботі Дем'янишина В. [8], про яку вже було зазначено. Ми переконані, напрацювань має бути більше, оскільки хоч війна і є відносно непередбачуваним фактором, але вже сьогодні являється фактом, який складає загрозу фінансовій безпеці СПСЕ і держави.

Таким чином, у проведеному літературному огляді представлено аналіз публікацій, які розкривають різні аспекти фінансової безпеки на рівні організацій, зокрема у контексті публічного сектору та в рамках аналізу фінансового стану. Однак, водночас огляд публікацій викриває деякі недопрацювання у повноті досліджень, підтверджуючи необхідність та перспективність досліджень у цьому

напрямку. Зокрема є дискусійним питання визначення фінансової безпеки, відсутня єдина методика ідентифікації її рівня.

У етимологічному плані, слід вказати, що загалом слово «безпека» походить від латинського слова «securus», що в перекладі може трактуватись як «вільний від турбот». Концепція безпеки набула широких досліджень у 20-му та 21-му століттях [37, с. 167-168]. Відповідно концепція «фінансова безпека» теж є порівняно новою у науковому просторі. Визначення сутності категорії «фінансова безпека» на рівні організації хвилює багатьох сучасних дослідників. Провівши довільний огляд підходів до трактування поняття (додаток А, табл. А.1) можемо сказати, що науковці здебільшого висловлюють єдність у думці щодо залежності фінансової безпеки від різнопланових факторів та загроз, а також важливість захищеності від них. Загалом усі дослідники підтверджують думку, що фінансова безпека є важливою та комплексною категорією. У зв'язку з цим представимо узагальнення основних підходів до тлумачення поняття «фінансова безпека» та основні його характеристики (рис. 1.2).

Зі свого боку можемо встановити, що під терміном «фінансова безпека організації», розуміємо основу її ефективної діяльності, що безпосередньо характеризує той стан, який дозволяє їй протистояти наявним загрозам та рухатись у напрямку визначених цілей, маючи при цьому сталий економічний розвиток у поточному періоді та фінансовий потенціал у майбутньому. Додатково вважаємо необхідним окремо визначити термін «фінансова безпека суб'єкта публічного сектору економіки». На наш погляд, під цим поняттям варто розуміти основу безперебійного функціонування суб'єкта, що безпосередньо характеризує стан фінансової стійкості та стабільності СПСЕ як стратегічно важливого учасника соціально-економічних процесів в державі, дозволяє протистояти загрозам, обумовлюючи здатність функціонування та надання високоякісних послуг, здійснення соціальних програм та реалізацію стратегічних цілей, маючи при цьому сталий економічний розвиток з орієнтацією на належне управління фінансами, оптимальне використання бюджетних ресурсів, раціональне планування та контроль фінансових операцій, а також виконання законодавчих та

нормативних вимог задля формування внеску у процвітання економіки держави та добробуту її громадян.

Рисунок 1.2 – Понятійно-категоріальний апарат фінансової безпеки СПСЕ [33]

Розуміючи те, що наявність концепції фінансової безпеки, обумовлює відповідна присутність загроз, у додатку А (рис. А.5) виокремлено приклади таких загроз для СПСЕ. Крім цього, з метою поглиблення дослідження визначено за доцільне проведення бібліометричного аналізу ключових слів з тематики, що сприятиме ґрунтовним рішенням та стратегіям управління фінансовою стійкістю. Джерело інформації – база даних Scopus. За запитом «фінансова безпека» відібрано 549 публікацій англійською мовою у сферах «Бізнес, менеджмент, бухгалтерський облік» та «Економіка, економетрика та фінанси» станом на 01.05.2023. Шляхом авторського перегляду ключових слів, які зустрічалися не менше чотирьох разів, побудовано візуалізацію даних (рис. 1.3).

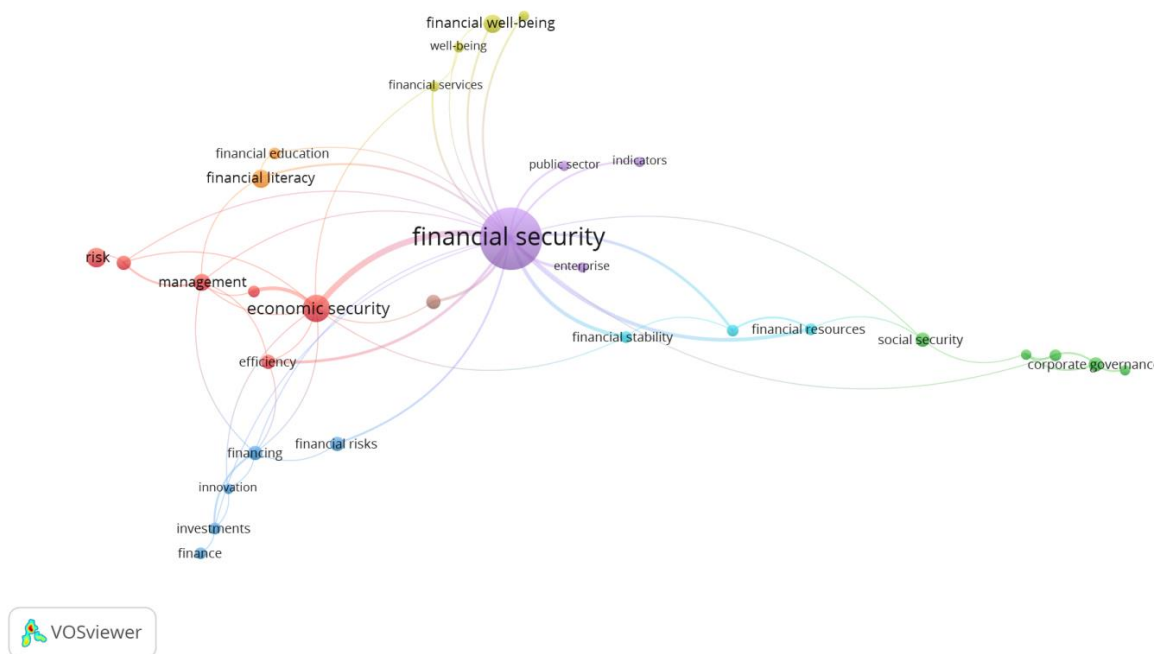

Рисунок 1.3 – Карта зв'язків між найбільш вживаними ключовими словами з теми «фінансова безпека»

Джерело: Побудовано за допомогою VOSviewer

Як бачимо, представлено 7 кластерів та 30 слів загалом. У першу чергу, підкреслимо наявність словосполучення «економічна безпека», що насправді є ширшою категорією та включає в себе фінансову безпеку. Натомість розгляд авторами «фінансових ризиків» нагадує, що їхнє розпізнавання та пом'якшення у ході забезпечення фінансової безпеки є важливим, а впровадження ефективних «стратегій» є обов'язковим для створення стабільного та безпечного фінансового середовища. Також згідно з дослідженням не менш важливими є «оптимізація структури капіталу», покращення «корпоративного управління» та подолання «фінансових криз», що часто розглядають у своїх дослідженнях науковці в контексті фінансової безпеки. Крім цього, у контексті фінансової безпеки вивчають «ефективність» та «показники» організацій. Відповідно до іншого кластеру, можна дійти до думки, що адекватне управління «фінансовими ресурсами», включаючи оптимізацію їх розподілу та використання, має одне з першочергових значень для підтримки стабільності та забезпечення довгострокової життєздатності організацій. Крім того, підтримка «ліквідності»

зміцнює фінансову безпеку та підвищує стійкість. Ще один кластер містить слова, що доводять необхідність сприяння «фінансовій освіті» та підвищення «фінансової грамотності» як вирішального кроку до досягнення повної фінансової безпеки, організацій зокрема. Тож, вирішальним аспектом фінансової безпеки є розуміння динаміки «структури капіталу», стратегічного «управління» та управління ризиками, а також «фінансування», «інвестиції» та «інновації». Аналіз цих елементів і управління ними стає важливим для пом'якшення впливу «фінансових криз» і забезпечення загальної стабільності організацій та їх «фінансового благополуччя».

Отже, концепція фінансової безпеки досить широка та піддається значним дискусіям з боку науковців. Загалом фінансова безпека СПСЕ є основою безперебійного функціонування СПСЕ як стратегічно важливого учасника соціально-економічних відносин держави, що безпосередньо характеризує стан фінансової стійкості та стабільності, що має протистояти загрозам, обумовлюючи здатність безперебійного функціонування та надання якісних послуг, реалізації програм в інтересах держави та її громадян. Забезпечення оптимального рівня фінансової безпеки є вкрай важливим та вважається актуальною управлінською складовою, на яку необхідно зважати за будь-яких умов діяльності.

1.2 Методичні підходи до аналізу фінансового стану економічних суб'єктів в контексті забезпечення їх фінансової безпеки

Наразі єдиного підходу до аналізу фінансової безпеки як для СПСЕ, так і для інших економічних суб'єктів не встановлено. Загалом існують різні бачення та методології, а економічний світ перебуває в постійних дослідженнях щодо побудови цілісного підходу та використання його на практиці. Втім, найчастіше фінансову безпеку визначають через аналіз фінансового стану організації.

Питання аналізу фінансового стану організацій хвилює багатьох сучасних науковців як світу, так і України зокрема. Відправна мета при цьому, як правило, довести важливість такого аналізу та знайти найкращі способи його проведення. Однак, у першу чергу, для розкриття тематики кваліфікаційної роботи, необхідно розглянути значення та основні підходи до трактування поняття фінансового стану (додаток А, табл. А.2). Деякі науковці визначають низку підходів до трактування поняття, як, наприклад, Чепка В. В., Гавриленко Ю. О., Свідерська І. М. [27] та Пенішкевич Є. [19]. Це вказує на відсутність загально встановленого бачення дефініції, що на ряду з різноплановими поясненнями особливостей поняття підкреслює його широту. Попри це, досліджуючи літературу, прослідковується беззаперечне твердження важливості цієї економічної категорії та розуміння того, що фінансовий стан є комплексним значенням, що містить цілу низку аспектів та факторів.

Так, виходячи з огляду літератури є можливість висловити власне бачення тлумачення категорії, а саме фінансовий стан СПСЕ – це комплексне значення ефективності функціонування, що визначається групою фінансових показників, та є результатом усіх дій, що накладають безпосередній відбиток на рівень його економічного розвитку та можливостей виконувати свою роль в суспільних процесах.

Натомість аналіз фінансового стану СПСЕ, з нашої точки зору, – це сукупність взаємопов'язаних оціночно-аналітичних дій щодо визначення фінансового стану СПСЕ з метою віднайдення можливих заходів щодо його покращення. Загалом, аналіз фінансового стану нерідко прирівнюють до фінансового аналізу. Однак, на наше переконання, думка стосовно того, що він є його складовою є більш вірною. Також, для кращого розуміння аналізу фінансового стану організації, на рисунку 1.4 наведемо основні його різновиди. Усі вони мають свої переваги та недоліки, деякі з них галузеві особливості. Втім, найбільш розповсюдженим у використанні є вертикальний, горизонтальний та коефіцієнтний аналіз на основі фінансової звітності організації.

АНАЛІЗ ФІНАНСОВОГО СТАНУ			
Порівняльний	Коефіцієнтний	Бальний	Факторний
Горизонтальний	Інтегральний	Матричний	Трендовий
Вертикальний	Рейтинговий	Дискримінантний	Інші

Рисунок 1.4 – Класифікація підходів до проведення аналізу фінансового стану організації

Джерело: побудовано на основі [10, с. 134; 19, с. 163]

Аналіз фінансового стану СПСЕ є істотним інструментом оцінки їх фінансової безпеки. З цим також погоджуються Ситник Н. та Коваль-Ігнатишина В. [21], М'ячин В. Г. та ін. [14], Жук Н. [11], Бугай В. З. та Бурдило О. В. [3], Юрій Е. О. [29], К. В. Багацька [1] та інші. Загалом треба визнати, що дослідники не мають спільно встановленого переліку показників, які беруть до розрахунків. Однак, провівши ретельний огляд їхніх напрацювань, нам вдалося винести власні судження стосовно проведення такого аналізу й визначити показники, які пропонуємо розрахувати у другому розділі нашої роботи (додаток А, табл. А.3).

На думку Мельниченко О., аналіз стану фінансової безпеки включає «аудит обладнання, задіяного у фінансових операціях, безпеки інфраструктури та надійності програмного забезпечення, організації касових операцій, обізнаності співробітників щодо запобігання можливим фінансовим втратам» [34, с. 6]. Жук Н. [11, с. 171] наголошує, що для дослідження фінансової безпеки доречно застосувати розрахунок так званого «золотого» правила економіки (табл 1.1).

Таблиця 1.1 – Виконання «золотого» правила економіки [11, с. 172].

Формула	100% < TA < TЧД < TЧП, де T – темп зміни, A – активи, ЧД – чистий дохід, ЧП – чистий прибуток		
Умова	100% < TA	TA < TЧД	TЧД < TЧП
Характеристика	нарощення економічного потенціалу і масштабів діяльності	підвищення ефективності використання ресурсів, віддачі з кожної вкладеної грошової одиниці	підвищення рівня рентабельності продажів, відносно зниження витрат виробництва

Додатково вважаємо релевантним представити один із способів визначення рівня фінансової безпеки по класах (табл. 1.2). Такого підходу дотримуються Юрій Е. О. [29].

Таблиця 1.2 – Визначення класу фінансової безпеки організації [29, с. 180].

Класи	I клас	II клас	III клас
Характеристика рівня	високий	нормальний	Критичний
Коефіцієнт загальної ліквідності	>2	1-2	<1
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	>0,5	0,2-0,5	<0,2
Рентабельність власного капіталу	>0,2	0,1-0,2	<0,1
Коефіцієнт незалежності	>0,7	0,5-0,7	<0,5
Коефіцієнт оборотності активів	>0,95	0,5-0,95	<0,5

Однак, зважаючи на те, що у нашій розрахунковій частині роботи, ми бачимо за необхідне визначення більшої кількості коефіцієнтів необхідним є визначити спосіб того як систематизувати дані для визначення єдиного узагальненого показника. Пропонуємо застосувати для цього таксономічний метод, який досить ґрунтовно описують у своєму дослідженні Криховецька З. М., Щипайло С. І., Кропельницька С. О. [13]. У першу чергу, треба сформулювати матрицю спостережень (M_{it}) та стандартизувати її за такою формулою [13]:

$$M_{it} = \frac{x_{it} - \bar{x}}{\sigma}, \quad (1.1)$$

де x_{it} – значення окремого показника в період часу;

\bar{x} – середнє значення показника;

σ – стандартне відхилення [13].

Також треба визначити вектор-еталон (M_{i0t}) та відстань між елементами стандартизованої матриці [13]:

$$C = \sqrt{\sum_{i=1}^n (M_{it} - M_{i0t})^2} \quad (1.2)$$

Далі визначається стандартне відхилення та максимально можливе відхилення (C_0), що дозволить розрахувати зведений динамічний показник розвитку (D_i), відстань між елементами стандартизованої матриці (C) та максимально можливим відхиленням (C_0). Натомість коефіцієнт таксономії (K) представляють такою формулою [13]:

$$K_i = 1 - D_i \quad (1.3)$$

У нормативному значенні чим більший результат коефіцієнта таксономії, тим краще. Оцінювати значення пропонуємо за критеріями оцінки, представлені в табл. 1.3, які сформовано базуючись на шкалі бажаності Харрінгтона (The Harrington desirability scale, 1965).

Таблиця 1.3 – Критерії оцінки інтегрального показника

Дуже погано	Погано	Задовільно	Добре	Відмінно
$K < 0,2$	$0,2 \geq K > 0,37$	$0,37 \geq K > 0,63$	$0,63 \geq K > 0,8$	$K \geq 0,8$

Отже, забезпечення оптимального рівня фінансового стану та фінансової безпеки суб'єктів публічного сектору економіки є важливим кроком на шляху до злагодження суспільно-економічних процесів всередині країни. СПСЕ необхідно регулярно проводити ретельний аналіз власного фінансового стану за основними фінансовими показниками з комплексним характером та можливістю визначення інтегрального рівня фінансової безпеки, що, на наше переконання, можливо реалізувати шляхом введення таксономічного аналізу. Загалом аналіз фінансового стану та фінансової безпеки є основною передумовою стабільності й безперебійності функціонування, визначення найкращих шляхів покращення та розвитку діяльності, що для суб'єктів публічного сектору економіки є вкрай важливим, зокрема в рамках сприяння макроекономічного процвітання держави.

2 АНАЛІЗ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ТА ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ СУБ'ЄКТІВ ПУБЛІЧНОГО СЕКТОРУ ЕКОНОМІКИ

2.1 Загальна характеристика КП «Міськводоканал» СМР, ДП «Енергоринок», ДП «ВО Південмаш» та ДУ «Держгідрографія»

Згідно з законодавством в Україні суб'єктами публічного сектору економіки визнають організації, які належать, контролюються або управляються урядом або державою, підприємства та установи, які утримуються коштом державного або муніципального бюджету, мають участь у формуванні та використанні цих бюджетів та здійснюють свою діяльність для забезпечення загальносуспільних потреб [20]. Також згідно з частиною другою статті 22 Господарського кодексу України, слід вказати, що «суб'єктами господарювання державного сектора економіки є суб'єкти, що діють на основі лише державної власності, а також суб'єкти, державна частка у статутному капіталі яких перевищує п'ятдесят відсотків чи становить величину, яка забезпечує державі право вирішального впливу на господарську діяльність цих суб'єктів» [4].

У нашій роботі практичний аналіз пропонуємо провести для чотирьох економічних суб'єктів, які є юридичними особами підвласними державі. Детальніша інформація визначена в таблиці 2.1. Обрано організації, які різняться за напрямом своєї діяльності, її масштабами та станом збитковості чи беззбитковості (рис. 2.1). Втім, спільні тенденції теж можна прослідкувати. У частині ведення діяльності, суб'єкти виконують функції в інтересах держави та громадськості, а у частині фінансових результатів мають помітну тенденцію до погіршення розширеного відтворення, що закладає підозри щодо неоптимального рівня фінансової безпеки визначених організацій та вимагає подальшого аналізу, який становитиме аналіз фінансової звітності за п'ятирічний період 2018-2022 рр.

Таблиця 2.1 – Перелік СПСЕ, визначених об'єктами аналізу у практичній частині кваліфікаційної роботи

Назва	ЄДРПОУ	Організаційна форма	Характеристика
КП «Міськводоканал» Сумської міської ради [18]	03352455	Комунальне підприємство	Надає «населенню, підприємствам, організаціям та установам міста Суми послуги з централізованого водопостачання та водовідведення» [18]
ДП «Енергоринок» [16]	21515381	Державне підприємство	Виконує «функції зі здійснення заходів погашення кредиторської та дебіторської заборгованості, що утворилась на Оптовому ринку електричної енергії України» [16]
ДП «Виробниче об'єднання південний машинобудівний завод імені О. М. Макарова» або ДП «ВО Південмаш» [15]	14308368	Державне підприємство	Становить «основу ракетно-космічної промисловості України» [15]
ДУ «Держгідрографія» [17]	21720000	Державна організація (установа, заклад)	Організація служби морського та річкового транспорту України щодо забезпечення безпеки судноплавства [17]

Чисті фінансові результати організацій зображено на рисунку 2.1.

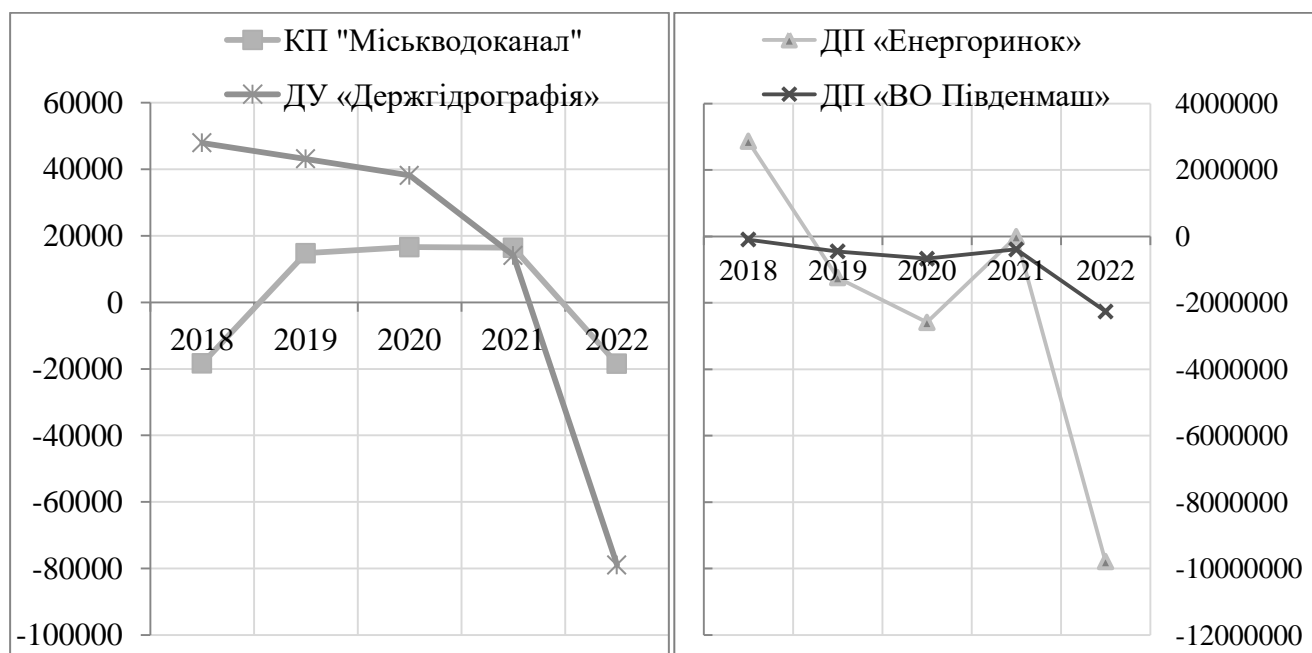

Рисунок 2.1 – Динаміка чистих фінансових результатів організацій протягом 2018-2022 рр., тис. грн.

Джерело: побудовано на основі [23, 24, 25, 26]

Слід згадати, що в рамках виконання цієї кваліфікаційної роботи замолене проведення аналізу фінансового стану КП «Міськводоканал» СМР та оцінка рівня його фінансової безпеки. Зважаючи на це, у ході проведення аналізу основний фокус уваги буде націлено на це підприємство. Загалом для визначення загального фінансового стану КП «Міськводоканал» СМР пропонуємо провести огляд складу та структури активів підприємства на основі його фінансової звітності. Результати узагальнено у додатку Б (табл. Б.2).

КП «Міськводоканал» СМР протягом 2018-2022 рр. збільшує загальну суму активів з 188724 тис. грн. до 320702 тис. грн., тобто на 69,93%, що є позитивним свідченням розширення ресурсів. За структурою необоротні активи становлять більшу частину, а оборотні активи відповідно меншу частину від усього майна. Це свідчить про переважання у власності підприємства фондів орієнтованих на довгострокове використання. Нарощення обсягу та значна частка основних засобів у структурі активів вказує на інвестиції у розвиток та виробничі потужності підприємства. Що стосується оборотних активів, їхнє збільшення, яке теж має місце, свідчить про розширення операційної діяльності. У цілому, динаміка зміни активів підприємства демонструє позитивні зрушення щодо зростання майнової бази КП «Міськводоканал» СМР.

Аналіз складу і структури капіталу комунального підприємства та тенденції його зміни наведено у додатку Б, таблиця Б.2. Сума власного капіталу підвищується з 80248 тис. грн. до 158302 тис. грн. протягом п'яти років, що є значним позитивним фактором. Його питома вага теж зростає з 42,52% до 49,36%. У складі власного капіталу сума статутного капіталу станом на 2022 р. складає 97359 тис. грн., або 30,36% від загальної суми пасивів. У частині зобов'язань, поточні зобов'язання протягом аналізованого періоду теж зростають з 108476 тис. грн. до 162400 тис. грн., а питома вага навпаки зменшується з 57,48% у 2018 р. до 50,64% у 2022 р. відповідно, що є ознакою покращення структури пасивів. У структурі поточних зобов'язань основна питома вага припадає на поточну кредиторську заборгованість. Натомість довгострокові зобов'язання та забезпечення практично відсутні. Доречно зауважити, що відсутність

довгострокових зобов'язань може обмежувати можливості розвитку та вказувати на недостатню капіталізацію підприємства. За такого розкладу підприємству, треба приділяти багато уваги забезпеченню достатнього обсягу ресурсів для урегулювання та компенсації поточних зобов'язань, які, як відомо, є негайними для покриття у періоді, що є маловигідним. Загалом за період 2018-2022 рр. підприємство демонструє позитивну динаміку зміни капіталу, що свідчить про зміцнення його фінансових позицій. У структурі власний капітал практично дорівнює поточним зобов'язанням і забезпеченням, які хоч і збільшуються, але їх питома вага зменшується, що гарним показником змін.

Для повного розуміння загального фінансового стану комунального підприємства «Міськводоканал» СМР необхідно деталізувати зміни доходів та витрат, а також оцінити фінансові результати (додаток Б, таблиця Б.1). Так, чистий дохід від реалізації продукції за період 2018-2022 рр. зростає з 158234 тис. грн. до 276646 тис. грн., тобто на 74,83%, що вказує на розвиток діяльності. Однак, собівартість реалізованої продукції теж збільшується на 63,14%, що звісно є логічним наслідком, однак її сума є вкрай великою. Тому наявний валовий збиток, що свідчить про непродуктивність у цій частині, хоча динаміка показника є позитивною. Так, валовий збиток з 13334 тис. грн. зі знаком мінус у 2018 р. покращився до 3257 тис. грн. теж від'ємного станом на 2022 р. При цьому у 2021 р. спостерігаємо валовий прибуток, що б можливо і мало тенденцію до продовження, але початок повномасштабної війни в Україні створив багато складнощів як для фізичних, так і юридичних осіб, і КП «Міськводоканал» СМР не є виключенням. Тому є підстави вважати, що надзвичайна ситуація макрорівня перешкодила процесу оптимізації діяльності, не дозволивши підприємству здобути достатні кошти для покриття операційних витрат у 2022 р. У результаті бачимо високі витрати на сировину та матеріали, зростання адміністративних та збутових витрат, що також вказує на занижену ефективність операційних процесів. Таким чином, показники чистого фінансового результату показують збиток 18391 тис. грн. у 2018 та 18453 тис. грн. у 2022 рр., однак прибутки все ж протягом 2019-2021 рр. у перевазі, зокрема 14750, 16614 та 16414 тис. грн.

Отже, у роботі визначено за доцільне провести аналіз діяльності чотирьох суб'єктів економіки, які виконують важливі функції в інтересах держави та громадськості. При цьому основним фокусом уваги має бути наділене КП «Міськводоканал» СМР, зважаючи на вимоги та завдання цієї кваліфікаційної роботи. Наразі вдалося встановити, що комунальне підприємство станом на два роки має збитки, в протязі трьох років прибутки. У порівнянні з іншими СПСЕ, що підлягають аналізу у цій роботі, значення є стабільними, особливо розглядаючи фінансові результати ДП «Енергоринок» та ДП «ВО Південмаш». Хоча ДУ «Держгідрографія», також має незадовільні тенденції, оскільки ще до початку повномасштабної війни, установа показує негативну динаміку зміни показника чистого фінансового результату. Втім, не варто забувати і про наслідки COVID-19, які могли на це вплинути. Загалом це стосується усіх організацій і можемо припустити, що прослідковується у їхніх фінансових результатах. В цілому є необхідність проведення більш детального аналізу фінансового стану визначених економічних суб'єктів у контексті їх фінансової безпеки.

2.2 Аналіз фінансового стану організацій та рівня їх фінансової безпеки

Рівень фінансової безпеки може бути продемонстрований через відповідність чи невідповідність «золотому» правилу економіки, що описано у першому розділі цієї роботи. Важлива наявність збалансованості у динаміці фінансових показників. Так, результати розрахунків, узагальнені у табл. 2.2, показують, що зазначене правило протягом аналізованого періоду не було виконано у більшості випадків та у розрізі всіх суб'єктів економіки. КП «Міськводоканал» у 2019 р., відповідає умовам, однак водночас має негативну динаміку у частині активів. Це свідчить про нарощення економічного потенціалу, але не масштабів власності, майнових ресурсів та інших цінностей, які підприємство натомість ефективно примножує протягом наступних трьох років.

Таблиця 2.2 – Аналіз виконання «золотого» правила економіки організацій за період 2018-2022 рр., %

Показник	Рік				
	2018	2019	2020	2021	2022
КП «Міськводоканал» СМР					
Темп зміни активів	19,76	-4,09	21,96	2,06	42,34
Темп зміни чистого доходу	16,90	11,11	10,15	40,42	1,73
Темп зміни чистого прибутку	-161,01	180,20	12,64	-1,20	-212,42
ДП «Енергоринок»					
Темп зміни активів	0,81	-46,70	-6,72	-13,29	-0,41
Темп зміни чистого доходу	17,22	-49,038	-100	0	0
Темп зміни чистого прибутку	233,97	-143,46	-108,24	99,61	-96207,84
ДП «ВО Південмаш»					
Темп зміни активів	3,12	195,33	0,18	-1,49	21,81
Темп зміни чистого доходу	185,43	-29,60	10,47	-17,39	66,39
Темп зміни чистого прибутку	66,04	-357,62	-48,01	41,53	-474,62
ДУ «Держгідрографія»					
Темп зміни активів	0,00	0,07	10,29	2,97	-18,33
Темп зміни чистого доходу	0,89	14,12	8,93	-2,38	-65,08
Темп зміни чистого прибутку	-56,24	-10,05	-11,41	-63,00	-658,88

ДП «Енергоринок» значно погіршує свою діяльність і втрачає фінансову безпеку, зважаючи на те, яких радикальних змін зазнають показники. Лише у 2018 р. «золоте» правило економіки виконано, у 2021 р. маємо нуль та від'ємне значення, що не є показником ефективності. Це стосується і ДП «ВО Південмаш». Показники, свідчать про незбалансовану, а інколи і негативну динаміку. Така ситуація вказує на недосягнення стійкого фінансового стану та може не вигідно впливати на фінансову безпеку та фінансовий стан. Що стосується ДУ «Держгідрографія», установа має незмінне скорочення чистого фінансового результату, тому не виконання правила є очікуваним.

У рамках дослідження фінансової безпеки суб'єктів публічного сектору економіки, ще одним з основних напрямків аналізу, на якому необхідно зосередитись – аналіз фінансового стану у розрізі основних показників, за якими зокрема визначають фінансову безпеку на рівні організацій. У першу чергу, це фінансова стійкість. Розрахункові результати наведено у додатку Б (табл. Б.3).

У розрізі показників КП «Міськводоканал» СМР за період 2018-2022 рр., коефіцієнт фінансової стійкості коливається від мінімального 0,43 у 2018 р. до

максимального 0,56 у 2020 р. та 0,49 у 2022 р. Переважне зростання коефіцієнта протягом аналізованого періоду вказує на поліпшення фінансової стійкості, однак значення є нижчими за норматив. При цьому коефіцієнт є рівним коефіцієнту фінансової автономії через відсутність на підприємстві значних довгострокових зобов'язань. У рамках фінансової автономії значення у своїй більшості відповідає рекомендованим, що є позитивним свідчення незалежності від зовнішніх джерел фінансування та вказує на оптимальний розмір внеску власників підприємства порівняно із взятими на себе зобов'язаннями. Це підтверджує і коефіцієнт фінансової залежності, який хоч і не завжди показує переважання власних джерел фінансування, однак є прийнятним. Натомість коефіцієнт фінансового левериджу складає 1,03 у 2022 р., що вказує на наявність фінансових ризиків, пов'язаних з використанням зовнішнього капіталу. Коефіцієнт маневреності власного капіталу має значення 1,05 – достатній ступінь гнучкості в управлінні власним капіталом. Загалом, у порівнянні, наприклад, з ДП «Енергоринок», КП «Міськводоканал» проявляє вищу фінансову стійкість. Згідно з даними ДП «Енергоринок» демонструє низьку здатність оптимального управління коштами, проблеми із забезпеченням покриття зобов'язань та збереженням стабільної фінансової позиції у довгостроковій перспективі. ДП «ВО Південмаш» у 2018 р. теж має низькі коефіцієнти. Ситуація відносно вирівнялась до 2021 р., однак вже у 2022 р. знову наявні негативні зрушення у розрізі всіх показників фінансової стійкості. Натомість ДУ «Держгідрографія» має зразкові показники фінансової стійкості протягом усіх п'яти років, що вказує на те, що установа не має видимих проблем у цій частині. На відміну від аналізу «золотого» правила економіки, рівень фінансової стійкості вказує на наявність фінансової безпеки функціонування.

Наступна складова дослідження передбачає аналіз платоспроможності та ліквідності. Показники узагальнено в додатку Б (табл. Б.3). Спершу розглянемо дані по КП «Міськводоканал» СМР. Коефіцієнт поточної ліквідності варіюється протягом розглянутого періоду від мінімального 0,54 у 2019 р. до 0,93 у 2022 р., що вказує на збільшення здатності щодо покриття поточних зобов'язань за допомогою поточних активів. Однак, все ж протягом аналізованого періоду

значення є низькими. Коефіцієнт швидкої ліквідності коливається від 0,46 у 2018 р. до 0,82 у наступному та 0,81 у 2022 р. Тренд зростання є свідченням поліпшення у частині ліквідності. Коефіцієнт абсолютної ліквідності впродовж розглянутого періоду наближений до нуля. Тож, підприємство має обмежену здатність до покриття невідкладних зобов'язань коштом найбільш ліквідних активів. Коефіцієнт відношення короткострокової дебіторської до кредиторської заборгованості варіюється від 0,44 у 2018 р. до максимального 0,80 у 2020 р. та 0,77 у 2022 р. Загальний тренд показує зростання, що формує перспективи покращення управління заборгованістю. Що стосується ДП «Енергоринок», підприємство має переважну тенденцію до погіршення платоспроможності протягом п'яти років. ДП «ВО Південмаш» також має низькі показники ліквідності. Це свідчить про проблеми, пов'язані зі структурою капіталу, управлінням боргами, забезпеченням достатніх ліквідних ресурсів для безперебійної діяльності. Натомість ДУ «Держгідрографія» знову має показники, які відповідають нормативам, що вказує на відсутність проблем з платоспроможністю установи. Єдиним ненормативним значенням в окремі роки є співвідношення короткострокової дебіторської та кредиторської заборгованостей, хоча це є незначним пунктом на фоні оптимального рівня ліквідності установи.

Перейдемо до аналізу показників майнового стану (додаток Б, табл. Б.3). У розрізі індикаторів КП «Міськводоканал» СМР, коефіцієнт фондівдачі є порівняно стабільним, що може свідчити про адекватний підхід до використання активів для генерації доходів. Коефіцієнт співвідношення оборотних та необоротних активів показує найвищий результат у 2022 р., зокрема 0,89, що наближається до рекомендованого значення. Натомість у попередні роки індикатори є ще нижчими. Коефіцієнт оновлення основних засобів, має вкрай незадовільні значення, як і коефіцієнт зносу. Зважаючи на це коефіцієнт придатності також не відображає оптимальних результатів щодо основних засобів підприємства. Частка основних засобів у активах набуває максимального значення у 2019 р., зокрема 0,64, що все одно не досягає нормативу та вказує на низьку концентрацію основних засобів у майні підприємства протягом

аналізованого періоду. У розрізі ДП «Енергоринок» та ДП «ВО Південмаш» можна зробити висновок про незадовільний майновий стан підприємств, що базується на факті невідповідності більшості показників рекомендованим значенням. ДУ «Держгідрографія» теж має помітні проблеми з майновим станом у розрізі всіх індикаторів. Більш оптимальною є фондвіддача, однак і цей показник знизився з роками. Тож, фінансова безпека усіх підприємств страждає з огляду на стан майнових ресурсів.

Наступним етапом є аналіз ділової активності та рентабельності. Показники наведені в додатку Б, таблиця Б.3. Рентабельність активів КП «Міськводоканал» не перевищує позначки 0,08 протягом розглянутого періоду, у 2018 р. та 2022 р. взагалі збиток. Значення рентабельності власного капіталу теж подібне у своїй динаміці, визначаючи наявність певного успіху у використанні власного капіталу для генерації прибутку тільки протягом 2019-2021 рр. Коефіцієнт оборотності активів зазнає коливань протягом розглянутого періоду. Він досягає найвищого значення у 2021 р., зокрема 1.21. Коефіцієнт оборотності власного капіталу теж варіюється. Зауважимо, що показник помітно підвищується у 2021 р., складаючи 2,3 розрахункові одиниці, що може свідчити про ефективність використання власного капіталу для генерації доходів. Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості має порівняно високе значення у 2021 р., зокрема 4,25, що вказує на доволі швидкий оборот. Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості є стабільними із незначною тенденцією зростання, що позитивно характеризує управління боргами. Порівняно з ДП «Енергоринок» та ДП «ВО Південмаш», КП «Міськводоканал» СМР має відносно прийнятний стан ділової активності, зважаючи на часткову, а то і повну відсутність прибутковості цих двох підприємств. Натомість ДУ «Держгідрографія» має оптимальний стан ділової активності, за незначними недоліками у рентабельності власного капіталу та зниженні оборотності активів та дебіторської заборгованості.

Загалом є можливість визначити клас фінансової стійкості для аналізованих організацій, відповідно до методики визначеної у розділі 1.2. Результати представлено в таблиці 2.3.

Таблиця 2.3 – Визначення класу фінансової безпеки СПСЕ

Показник	Рік				
	2018	2019	2020	2021	2022
КП «Міськводоканал» СМР					
Коефіцієнт загальної ліквідності	III клас	III клас	III клас	III клас	III клас
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	III клас	III клас	III клас	III клас	III клас
Рентабельність власного капіталу	III клас	II клас	II клас	II клас	III клас
Коефіцієнт незалежності	III клас	III клас	II клас	II клас	III клас
Коефіцієнт оборотності активів	II клас	I клас	II клас	I клас	II клас
ДП «Енергоринок»					
Коефіцієнт загальної ліквідності	II клас	III клас	III клас	III клас	III клас
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	III клас	III клас	III клас	III клас	III клас
Рентабельність власного капіталу	I клас	III клас	III клас	III клас	III клас
Коефіцієнт незалежності	III клас	III клас	III клас	III клас	III клас
Коефіцієнт оборотності активів	I клас	I клас	III клас	III клас	III клас
ДП «ВО Південмаш»					
Коефіцієнт загальної ліквідності	III клас	III клас	III клас	III клас	III клас
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	III клас	III клас	III клас	III клас	II клас
Рентабельність власного капіталу	III клас	III клас	III клас	III клас	III клас
Коефіцієнт незалежності	III клас	III клас	III клас	III клас	III клас
Коефіцієнт оборотності активів	III клас	III клас	III клас	III клас	III клас
ДУ «Держгідрографія»					
Коефіцієнт загальної ліквідності	I клас	I клас	I клас	I клас	I клас
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	I клас	I клас	I клас	I клас	I клас
Рентабельність власного капіталу	II клас	III клас	III клас	III клас	III клас
Коефіцієнт незалежності	I клас	I клас	I клас	I клас	I клас
Коефіцієнт оборотності активів	II клас	I клас	I клас	III клас	III клас

На наш погляд, цей підхід хоч і враховує важливі показники, однак все ж може представляти дещо обмежену інформацію. Тому, зважаючи на те, що до цієї методики залучено тільки п'ять показників, пропонуємо додатково розрахунок коефіцієнта таксономії (табл. 2.4), відповідно до методики представленої у розділі 1.2. Додаткові розрахунки наведено у додатку В. Таким чином, рівень фінансової безпеки КП «Міськводоканал» СМР протягом років коливається, досягаючи задовільного стану у 2020 р. Та 2021 р. Найвищий же клас фінансової безпеки демонструє ДУ «Держгідрографія» відповідно до табл. 2.3, але зважаючи на табл. 2.4, динаміка є вкрай негативною, що насправді дещо неочікувано бачити зважаючи на найбільш оптимальний серед аналізованих підприємств стан фінансової стійкості та платоспроможності, хоч і пам'ятаємо, що стала динаміка зменшення прибутків установи теж заклала підозри про неефективність діяльності

та знижену фінансову безпеку. Подібне стосується і ДП «Енергоринок». Натомість «ВО Південмаш» відповідно до обох таблиць має очевидний кризовий рівень фінансової безпеки та найгірші показники у розрізі аналізованих СПСЕ та років відповідно. Виправдовуючи показники 2022 р. у розрізі всіх підприємств, слід зважати на початок повномасштабної війни в Україні та її наслідки.

Таблиця 2.4 – Інтегрований рівень фінансової безпеки організацій за період 2018-2022 рр.

Показник	Рік				
	2018	2019	2020	2021	2022
КП «Міськводоканал» СМР					
Коефіцієнт	0,13	0,27	0,58	0,53	0,23
Характеристика	Погано	Погано	Задовільно	Задовільно	Погано
ДП «Енергоринок»					
Коефіцієнт	0,66	0,58	0,40	0,40	0,05
Характеристика	Добре	Задовільно	Задовільно	Задовільно	Погано
ДП «ВО Південмаш»					
Коефіцієнт	0,15	0,16	0,18	0,20	0,00
Характеристика	Погано	Погано	Погано	Погано	Погано
ДУ «Держгідрографія»					
Коефіцієнт	0,68	0,54	0,44	0,12	0,24
Характеристика	Добре	Задовільно	Задовільно	Погано	Погано

Далі пропонуємо зосередити увагу на дослідженні показників КП «Міськводоканал» СМР, провести кореляційно-регресійний аналіз основних показників діяльності (табл. 2.5) та прослідкувати ступінь взаємозв'язку між ними. У ході проведення такого аналізу є перспективи з'ясувати вагому інформацію для прийняття рішень. Прослідкуємо як чистий дохід може бути пов'язаний зі зміною собівартості продукції, активами та власним капіталом. Бачимо, що чистий дохід і собівартість мають досить сильну позитивну кореляцію. Є висока ймовірність, що зі зростанням собівартості реалізованої продукції зазвичай зростає і чистий дохід. Чистий дохід має помірну позитивну кореляцію з активами підприємства і власним капіталом. Собівартість також має помірну позитивну кореляцію з активами й власним капіталом. Активи та власний капітал мають міцну позитивну кореляцію. Це означає, що зазвичай, коли зростають активи підприємства, зростає і його власний капітал, і навпаки. Множинний R – це коефіцієнт кореляції між

залежною змінною (чистим доходом) і незалежними змінними (собівартістю продукції, активами та власним капіталом). Значення вказує на високу ступінь лінійної залежності. Значення R-квадрат вказує на те, що 98% варіації чистого доходу може бути пояснено собівартістю, активами та власним капіталом. Нормований R-квадрат вказує, що при врахуванні кількості змінних і спостережень, 91% варіації чистого доходу може бути пояснено незалежними змінними. Однак, значення стандартної помилки є надто високим для адекватної оцінки параметрів регресійної моделі.

Таблиця 2.5 – Кореляційно-регресійний аналіз фінансових показників КП «Міськводоканал» СМР за період 2018-2022 рр., тис. грн.

Кореляція показників				
Показник	Чистий дохід	Собівартість	Активи	Власний капітал
Чистий дохід	1	0,96	0,79	0,79
Собівартість	0,96	1	0,91	0,86
Активи	0,79	0,91	1	0,95
Власний капітал	0,79	0,86	0,95	1
Регресійна статистика				
Множинний R	R-квадрат	Нормований R2	Стандартна помилка	Спостереження
0,99	0,98	0,91	16790	5

Загальною інтерпретацією цих даних є те, що існує висока лінійна залежність між собівартістю продукції, активами, власним капіталом з одного боку та чистим доходом з іншого боку, що слід враховувати при плануванні діяльності. Однак, слід визнати, що деякі значення вказують, що це не є статистично значущим, зокрема показники t-статистики (рис. Б.1). Все ж інтерпретуючи дані, загалом змінні мають значний вплив на чистий дохід.

Отже, на основі проведеного аналізу виконання «золотого» правила економіки протягом 2018-2022 рр., КП «Міськводоканал» СМР, ДП «Енергоринок», ДП «ВО Південмаш» та ДУ «Держгідрографія» не досягають збереження та збільшення рівня активів, чистого доходу та чистого прибутку на тривалий період та у необхідних темпах, що описує їх фінансову безпеку з негативної точки зору. Аналіз фінансового стану у контексті фінансової безпеки КП «Міськводоканал» СМР показує, що підприємство має певні позитивні

зрушення у фінансових показниках станом на 2020-2021 рр., проте для забезпечення міцної фінансової безпеки необхідно значно підвищити рентабельність. ДУ «Держгідрографія» має оптимальний стан фінансової стійкості, ліквідності та платоспроможності, що є важливим з точки зору фінансової безпеки установи, однак її загальний рівень значно знизився останнім часом, як і ДП «Енергоринок». Натомість кризовий стан фінансової безпеки має ДП «ВО Південмаш».

2.3 Напрямки удосконалення фінансового аналізу та забезпечення фінансової безпеки суб'єктів публічного сектору економіки

Задля виявлення ефективних шляхів зміцнення фінансової безпеки СПСЕ, необхідне повне її розуміння, а отже і більш глибокий аналіз. На наш погляд, на ряду з аналізом поширених у вітчизняному використанні груп показників оцінки фінансового стану, необхідно залучати у практику закордонний досвід моніторингу та контролю фінансових показників організацій.

Станом на сьогодні у світі доволі популярним є аналіз економічної доданої вартості (EVA), яку вкрай важливо нарощувати у довготривалій перспективі. Як відомо, показник визначає прибуток, що формується після вирахування вартості капіталу. У вітчизняній економічній літературі єдиного порядку розрахунку показника не встановлено, однак це можна адаптувати, що також передбачає визначення ЕВІТ (прибуток до оподаткування до врахування витрат на відсотки та податки), ЕВІТДА (прибуток до оподаткування до врахування витрат на відсотки, податки, амортизацію та відрахування), WACC (зважена середня вартість капіталу), ІС (залучений капітал), NOPAT (чистий операційний прибуток після оподаткування до сплати відсотків) [7]. Ці показники на ряду з EVA є економічно значущими та можуть бути проаналізовані. Тому на рисунку 2.2 пропонуємо розширений підхід до аналізу фінансової безпеки організації.

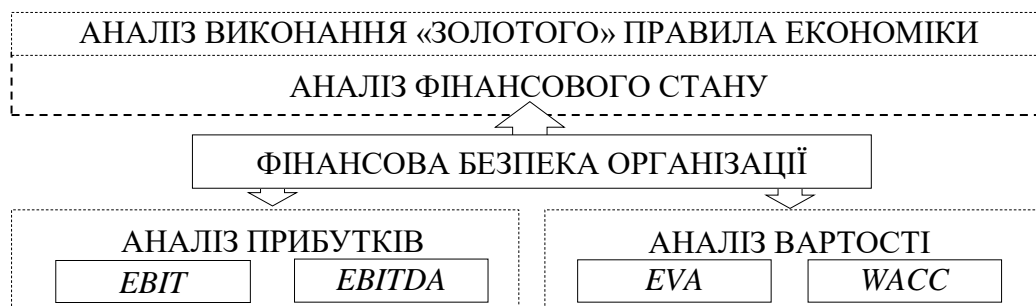

Рисунок 2.2 – Система показників аналізу фінансової безпеки організації

Джерело: побудовано автором

До тих показників, які вже було проаналізовано, пропонуємо додати інноваційні показники, які, на наш погляд, варто поширювати у вітчизняній практиці. Таким чином, аналіз фінансової безпеки побудовано відштовхуючись від трьох основних стовпів. Аналіз фінансового стану та виконання «золотого» правила економіки визначає наявність фінансових проблем та недоліків у діяльності. Аналіз прибутків оцінює, чи здатна організація генерувати кошти. Аналіз вартості показує, чи збільшується при цьому економічна «цінність». Усе це розкриває фінансову безпеку організації та перспективи її розвитку.

Розрахуємо нововведені показники на прикладі КП «Міськводоканал» СМР за методикою представленою у додатку Г (табл. Г.1), яку упорядкували у ході дослідження Гриценко Л. Л. та Деркач Л. С. [7, с. 46; 31]. У табл. 2.6 представлено результати. Детальніші складові розрахунку та візуалізація у додатку Г (табл. Г.2, рис. Г.1 та рис. Г.2). При цьому вартість капіталу складає ціну овердрафту підприємства та середні значення строкових депозитів у 2018-2022 рр. [5].

Таблиця 2.6 – Динаміка показника EVA та його складових на КП «Міськводоканал» СМР за період 2018-2022 рр., тис. грн.

Показник	Рік					Відхилення	
	2018	2019	2020	2021	2022	+/-	%
ЕВІТ	-18104	14757	17159	22998	-18789	-685	-3,78
ЕВІТДА	-1413	33227	37162	40089	365	1778	125,83
НОРАТ	-18104	15037	16752	16539	-18166	-62	0,34
ІС	80248	79550	123920	113776	158302	78054	97,27
WACC, %	14,40	15,10	10,90	8,34	6,82	-7,58	-52,64
EVA	-1173675	-1186168	-1334048,8	-932364,5	-1097786	75889,56	6,47

Аналізуючи показники, бачимо, що ЕВІТ у 2018 р. становить від'ємне значення, що не дивно на фоні збитку підприємства. З 2019 по 2021 рр. показник зростає, досягнувши позитивних результатів, які знову втрачаються у 2022 р. Подібна до цього динаміка ЕВІТДА, хоча все ж станом на 2022 р. показник складає 365 тис. грн., що вказує на прибутковість операційної діяльності. NOPAT відображає позитивну фінансову результативність у 2019 р. та 2021 р. ІС за розглянутий період нарощується до 158302 тис. грн., позитивно характеризуючи динаміку капіталу. EVA має від'ємні значення протягом усього розглянутого періоду, що вказує на недосягнення мінімально прийнятного рівня прибутку для компенсації капіталу, однак показник демонструє тенденцію до збільшення, що є перспективним, тому необхідні додаткові заходи щодо забезпечення фінансової безпеки та оптимізації діяльності підприємства.

Звісно розуміємо, що в сьогоденних реаліях воєнного стану в країні, складно застосовувати будь-які оптимізаційні заходи, однак це не можна ігнорувати. Адже, якщо не вдосконалити стратегію розвитку комунального підприємства є ризик неефективності функціонування та відповідно зниження рівня фінансової безпеки. Для перевірки здійснимо прогнозування зміни чистого доходу підприємства від реалізації товарів та чистого фінансового результату на наступні три роки за інших рівних умов. Динамічна модель на рис. 2.3.

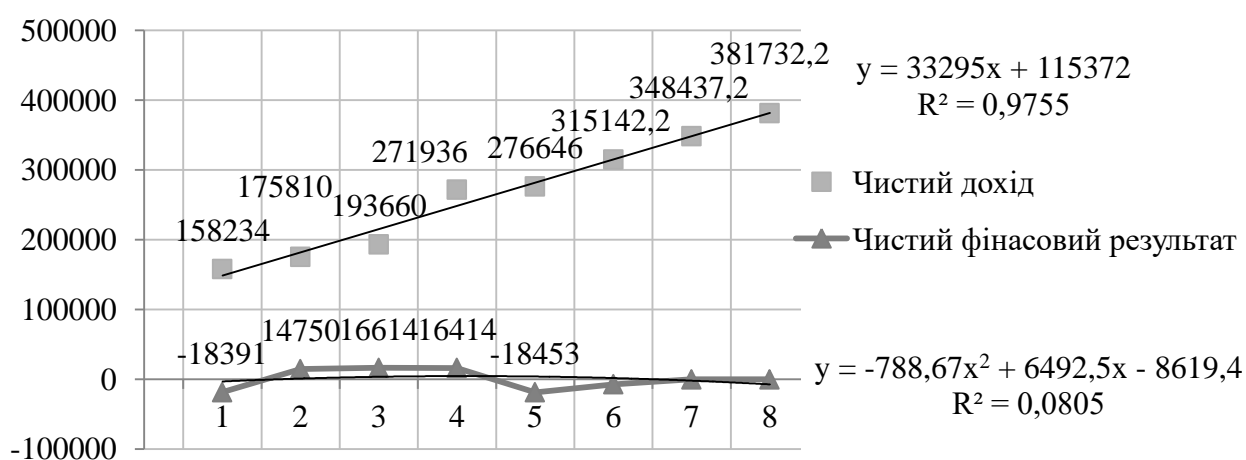

Рисунок 2.3 – Прогнозування прибуткових показників
КП «Міськводоканал» СМР на період 2023-2025 рр., тис. грн.

Прогноз чистого доходу є багатообіцяючим. При цьому коефіцієнт детермінації 0,98 вказує на досить високу ймовірність прогнозованих значень бути близькими до фактичних значень. Натомість чисті фінансові результати не демонструють таких оптимальних результатів. Хоча, слід визнати, що коефіцієнт детермінації 0,1 теж є низьким, що означає, що прогнозовані значення не відображають точну тенденцію чистого фінансового результату і є не такими надійними. Попри це, варто зауважити, що ситуація, коли чистий дохід зростає, а чистий прибуток залишається незмінним, може вказувати на неоптимальну фінансову ефективність підприємства, зокрема недосконалість управління витратами, неправильну стратегію ціноутворення або інші фактори, що впливають на прибутковість підприємства.

Проведене прогнозування має важливе значення зважаючи на те, що вдалося ще раз підтвердити важливий фактор для КП «Міськводоканал» СМР – збільшення доходів, але не чистих прибутків, що має наштовхнути на перегляд витрат, особливо собівартості. Адже кореляційно-регресійний аналіз також показав високу залежність цих двох складових. Загалом прогнозування дозволяє розробити плани та стратегії на майбутнє для забезпечення успіху, оцінюючи потенційні як ризики, так і можливості для прийняття обґрунтованих рішень. Також ефективним засобом є застосування ситуаційного аналізу, зокрема поширеного способу визначення альтернативних стратегій розвитку – SWOT-аналіз. Пропонуємо знайти сильні й слабкі сторони, загрози та можливості для КП «Міськводоканал» СМР (додаток Г., табл. Г.3).

Загалом, говорячи про всі підприємства, які ми проаналізували у роботі, наразі є актуальним розв'язання конкретних виявлених проблем у їхній діяльності. Адже пропонувати розширення діяльності, спектру послуг, ринків збуту чи значних інвестицій у нові фонди, чи будівлі наразі складно, зважаючи на нестабільний стан, у якому перебуває вся країна. Однак, нічого не робити теж не вихід. СПСЕ мають прикласти максимум зусиль, щоб утримати свої позиції та відповідно забезпечити державу тим, що вона від них очікує. Так, наприклад, Гриценко Л. Л. та Деркач Л. С. у ході ще одного свого дослідження визначають,

що організації не повинні припиняти своє функціонування навіть у сучасних форс-мажорних умовах, оскільки вони є важливою складовою економічної стабільності держави. Автори вважають ефективними – оптимальне управління капіталом, підвищення його рентабельності та оборотності. У частині формування капіталу необхідне максимальне використання внутрішніх джерел, не допускаючи значного переважання частки позикових коштів. З іншого боку, якщо структура капіталу дозволяє отримати додаткове фінансування, то відмовлятися від нього теж не варто. Головним є ефективність використання такого ресурсу у рамках фінансування сталого розвитку, а не короткострокових потреб [32, с. 310]. Подібні думки дослідники також висвітлюють і у інших статтях [6]. Загалом рекомендації є істотними. Наприклад, згадуючи КП «Міськводоканал» СМР, яке покладається у своїй діяльності на власні кошти та короткострокові зобов'язання, логічно запропонувати орієнтуватися також на довгострокове залучення ресурсів, але без збільшення частки зобов'язань у загальній структурі капіталу. Тобто через переформатування певної частини короткострокових запозичень у довгострокові, що у певному розумінні урізноманітнить джерела формування капіталу, збільшить фінансову стійкість, і водночас не завадить розвитку та реалізації проєктів. Для наочності продемонструємо це на рисунку 2.4, з якого видно, що нам вдалося досягти нормативу коефіцієнта фінансової стійкості 0,75.

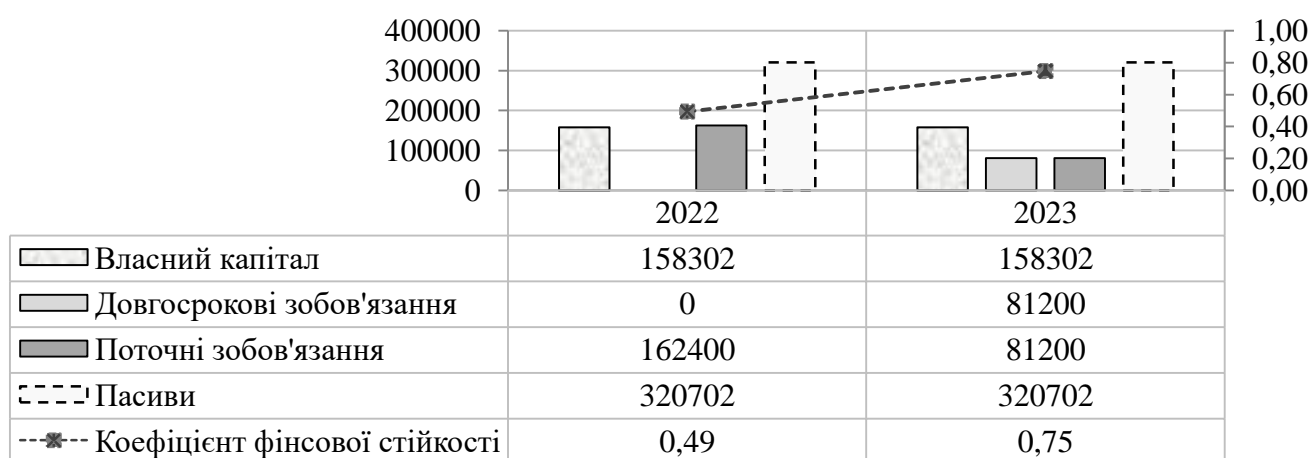

Рисунок 2.4 – Напрямки підвищення фінансової стійкості
КП «Міськводоканал» СМР

До того ж, як відомо, сплата відсотків за довгостроковими кредитами є нижчою. Тим більше підприємство надає перевагу овердрафту, який, як відомо, є дороговартісним. Тож є потреба це переглянути, що також сприятиме скороченню витрат, на які, до речі, підприємству рекомендовано зважати у першу чергу. Необхідна оптимізація витрат, зокрема собівартості продукції та послуг. Це є важливим для отримання валового прибутку, якщо не чіпати політику ціноутворення та збільшення цін, що може відштовхнути клієнтів. Тому, враховуючи визначену проблему значної собівартості та операційних витрат, підприємству може бути корисно, відштовхуючись від конкретних видів витрат (адміністративні витрати, витрати на збут, ін.), по черзі розглядати можливості їхнього зниження. Слід оптимізувати політику з управління витратами, технологіями й процесами виробництва щодо раціоналізації ресурсів задля збільшення прибутків та визначення шляхів сталого розвитку.

Загалом розглядаючи діяльність суб'єктів публічного сектору економіки, важливим є ефективне управління грошовими потоками. Це стосується особливо ДП «Енергоринок» та ДП «ВО Південмаш», зважаючи на наявність у їхній діяльності очевидних фінансових проблем. ДУ «Держгідрографія» теж має звернути на це увагу, зважаючи на чітке зниження фінансової безпеки останнім часом. Необхідне впровадження та розвиток стратегії довгострокового планування, включаючи визначення покрокових дій відносно до мети, яка має бути орієнтована на забезпечення фінансової безпеки діяльності. Це допоможе підприємствам мати чітке бачення свого майбутнього та визначити шляхи для розвитку. Зважаючи на негативні тенденції фінансових результатів підприємств, інакше як проблемою планування та неефективного управління це не пояснити. Єдине, що може частково це виправдати у рамках останніх років, це такі непередбачувані обставини як пандемія та війна.

Також організаціям може бути необхідне додаткове інвестування чи збільшення цільового фінансування, яким комунальні та державні суб'єкти мають бути забезпечені з бюджету. Звичайно розуміємо, що кінцеве рішення залежить від конкретних обставин і політики відповідного бюджету. Загалом існує багато

бачень щодо покращення фінансової складової, – оптимізація структури капіталу, витрат або перегляд стратегії управління та ін. Однак, найважливішим при цьому всьому є регулярний моніторинг та аналіз фінансового стану й фінансової безпеки, що дозволяє встановити ефективність впроваджених дій та, у першу чергу, виявити проблеми, які вимагають рішень. Такий аналіз мають забезпечити співробітники, які відповідають за фінансову складову цих організацій. Компетенція цих осіб повинна бути на високому рівні. У іншому формулюванні, розширення кваліфікацій та підвищення професійного рівня працівників – завжди актуальне питання для тих, хто дбає про фінансову безпеку власної діяльності.

Наостанок вкажемо, що фінансова безпека суб'єктів публічного сектору економіки – це інтерес та пріоритет країни. Звісно, Мінфін, ДКСУ, НБУ та інші органи в Україні сприяють забезпеченню фінансової безпеки публічного сектору, збереженню публічних коштів, контролю та аудиту звітності СПСЕ, яка у відкритому доступі, відповідно до норм і стандартів. Однак, на наш погляд, необхідні більш ґрунтовні реформування. Вважаємо доречно згадати пропозиції Дем'янишина В. та ін. (додаток Г., рис. Г.3). Також, як варіант, можлива розробка програми на рівні держави або ж методології оцінки, моніторингу та забезпечення фінансової безпеки СПСЕ як важливих інституцій, установ та підприємств. На додачу наводимо деякі відомі практики світу у додатку Г (табл. Г.4).

Отже, у рамках розширення та удосконалення проведення аналізу фінансової безпеки організацій, пропонуємо розраховувати показник EVA, який поширений у закордонній практиці використання. У контексті підвищення ефективності діяльності та відповідно рівня фінансового стану та фінансової безпеки суб'єктів публічного сектору економіки, аналізованих у нашій роботі, звертаємо увагу на важливість ефективного фінансового планування, контролю фінансових показників та компетенцій співробітників, які за це відповідають. Також більш глибокі рекомендації надано стосовно КП «Міськводоканал» СМР, що покликані допомогти йому отримати кращі результати від провадження діяльності, досягти прибутковості та збільшити шанси сталого розвитку.

ВИСНОВКИ

У ході написання кваліфікаційної роботи поставлену мету було досягнуто, а завдання вирішено. Проведене теоретичне дослідження у першому розділі роботи розкрило сутнісно-методичні характеристики аналізу фінансового стану та забезпечення фінансової безпеки суб'єктів публічного сектору економіки. Систематизація науково-методичних підходів до визначення термінів «фінансова безпека» та «фінансовий стан» на рівні організацій дозволила сформулювати власні інтерпретації та бачення понять у контексті СПСЕ. Поданий понятійно-категоріальний апарат фінансової безпеки організацій та бібліометричний аналіз поглибили розуміння тематики. Натомість дослідження методично-розрахункових підходів оцінки та забезпечення фінансової безпеки економічних суб'єктів показало необхідність проведення аналізу фінансового стану за основними групами показників-коефіцієнтів, оцінки виконання «золотого» правила економіки та ідентифікації фінансової безпеки у розподілах на класи. Критичний аналіз таких підходів навів на рішення, що доречним також є визначення інтегрального показника фінансової безпеки шляхом проведення таксономічного аналізу, який дозволяє охопити широке коло індикаторів до розрахунку.

Теоретичне дослідження дозволило перейти до розрахунково-аналітичної частини кваліфікаційної роботи, у якій представлено аналіз фінансових показників діяльності таких організацій як КП «Міськводоканал» СМР, ДП «Енергоринок», ДП «ВО Південмаш» та ДУ «Держгідрографія», що діють в інтересах держави та громадськості. Розрахунки показників фінансового стану організацій проведені за п'ять років (2018-2022 рр.) дозволили встановити, що організації мають проблеми у частині фінансової безпеки, зокрема негативні результати щодо виконання «золотого» правила економіки. Загалом аналіз фінансового стану показав, які підприємства мають нестабільний стан, а саме КП «Міськводоканал» СМР, ДУ «Держгідрографія», ДП «Енергоринок», а які взагалі підпадають під кризовий стан фінансової безпеки, – ДП «ВО Південмаш».

При цьому ДУ «Держгідрографія» має практично зразкові показники фінансового стану, але з часом значно погіршує свою діяльність і відповідно рівень фінансової безпеки. КП «Міськводоканал» СМР має проблеми з рентабельністю, однак позитивним є розширення майнової складової та нарощення капіталу, а також перспективи до покращення показників ліквідності, автономії та фінансової стійкості. Тож, підприємству необхідно зосередитись на досягненні прибутковості та відповідності фінансових показників нормативам, що збільшить загальний рівень його фінансової безпеки.

Загалом аналітичне дослідження обумовило практичне випробування методик аналізу фінансового стану у контексті фінансової безпеки організацій та дозволило запропонувати розрахунок додаткових показників, які широко використовують за кордоном як, наприклад, індикатор EVA. Також практична частина роботи послужила основою до надання рекомендацій стосовно забезпечення та зміцнення фінансової безпеки організацій, які передусім стосуються оптимізації структури, складу та джерел формування капіталу, а також виваженого фінансового планування на ряду з уведенням стратегії ефективного використання коштів, що вважають основою фінансової безпеки організацій. Натомість SWOT-аналіз КП «Міськводоканал» СМР розкрив додаткові аспекти, які можуть сприяти підвищенню ефективності прийняття фінансових рішень менеджментом цього підприємства.

Отже, проведена робота дозволила виявити, оцінити та запропонувати різнопланові способи аналізу фінансового стану у контексті фінансової безпеки організацій, надати рекомендації стосовно забезпечення фінансової безпеки СПСЕ як однієї з засад стійкості та сталого розвитку держави, яка зі свого боку теж має сприяти їх фінансовій захищеності, розглядаючи різні варіанти управління й контролю як за функціонуванням, так і за фінансовою безпекою СПСЕ, особливо зважаючи на те, що у цьому плані невирішені питання залишаються, а отже потребують подальшого розгляду, що водночас обумовлює необхідність продовження досліджень та вивчення тематики.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Багацька К. В. Фінансова безпека комунальних підприємств: сутнісні особливості та методи оцінки. *Економіка та держава*. 2020. № 7. С. 135–139.
2. Бак Н. А., Марусяк Н. Л. Фінансова безпека підприємства та загрози її втрати в сучасному економічному середовищі. *Економічна наука*. 2022. С. 109–113.
3. Бугай В. З., Бурдило О. В. Методичний підхід до оцінки рівня фінансової безпеки підприємства. *Бізнес-навігатор*. 2019. № 2. С. 42–46.
4. Господарський кодекс України : Кодекс України від 16.01.2003 р. № 436-IV : станом на 31 берез. 2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text> (дата звернення: 31.04.2023).
5. Вартість строкових депозитів за даними статистичної звітності банків України. URL: https://bank.gov.ua/files/Procentlastb_DEP.xls (дата звернення: 05.05.2023).
6. Гриценко Л. Л., Деркач Л. С. Дослідження формування та використання фінансових ресурсів корпоративного підприємства. *Вісник Сумського державного університету. Серія Економіка*. 2021. № 2. С. 79–87.
7. Гриценко Л. Л., Деркач Л. С. Економічна додана вартість як показник оцінки ефективності функціонування підприємства. *Вісник Сумського державного університету. Серія Економіка*. 2022. № 1. С. 41–52.
8. Дем'янишин В., Костецький В. Модернізація бухгалтерського обліку фінансових ресурсів у державному секторі в умовах реформування системи управління публічними фінансами та зміцнення фінансової безпеки суб'єктів господарювання. *Світ фінансів*. 2023. № 4 (73). С. 22–44.
9. Денисенко М. П., Гришко А. М. Заходи покращання фінансового стану підприємств у сучасних умовах господарювання. *Економіка та держава*. 2019. Т. 12. С. 61–65.

10. Євсєєва О. О., Анікіна О. С., Нікуліна С. В. Актуальність формування універсального підходу до оцінки фінансового стану підприємства на основі показників форм фінансової звітності. *Економічний простір*. 2019. № 148. С. 129–143.
11. Жук Н. Аналітична оцінка рівня фінансової безпеки підприємств. *Світ фінансів*. 2023. № 3 (72). С. 165-176.
12. Краснокутська Н. С. Дефініція поняття «фінансова безпека підприємства»: основні підходи та особливості. *Бізнесінформ*. 2019. №7. С. 14–19.
13. Криховецька З. М., Щипайло С. І., Кропельницька С. О. Таксономічний аналіз фінансового потенціалу розвитку підприємства. *Економіка та держава*. 2021. № 11. С. 90–97.
14. М'ячин В. Г., Стовпник О. В., Карпенко В. А., Мирошніченко О. В. Алгоритм побудови інтегрального показника фінансової безпеки підприємства за нечітко-логічним підходом. *Економічний вісник Дніпровської політехніки*. 2021.
15. Офіційний сайт ДП «ВО Південмаш». URL: <https://yuzhmash.com/ua/>.
16. Офіційний сайт ДП «Енергоринок». URL: <http://www.er.gov.ua>.
17. Офіційний сайт ДУ «Держгідрографія». URL: <https://hydro.gov.ua/>.
18. Офіційний сайт КП «Міськводоканал» Сумської міської ради URL: <https://vodokanal.sumy.ua/>.
19. Пенішкевич Є. Теоретичні аспекти аналізу фінансового стану підприємства. *Облік, контроль і аналіз в управлінні підприємницькою діяльністю* : зб. Х всеукр. науково-практ. конф., м. Вінниця, 23 берез. 2022 р. Вінниця, 2022. С. 161–169.
20. Про публічні закупівлі : Закон України від 25.12.2015 р. № 922-VIII : станом на 1 січ. 2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/922-19#Text> (дата звернення: 31.04.2023).
21. Ситник Н., Коваль-Ігнатишина В. Оцінка рівня фінансової безпеки підприємства (на прикладі державного підприємства «Львівського науково-виробничого центру стандартизації, метрології та сертифікації»). *Молодий вчений*. 2022. № 105. С. 24–29.

22. Сукрушева Г. О. Теоретична сутність фінансової безпеки суб'єкта господарювання. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2018. №23. С. 560–562.

23. Фінансова звітність ДП «ВО Південмаш». URL: https://youcontrol.com.ua/catalog/company_details/14308368/ (дата звернення: 01.05.2023)

24. Фінансова звітність ДП «Енергоринок». URL: <http://www.er.gov.ua/doc.php?c=1524> (дата звернення: 01.05.2023).

25. Фінансова звітність ДУ «Держгідрографія». URL: https://data.gov.ua/dataset/financial-statements-miu/resource/7ffe86ac-46c3-470c-b929-15a99b00266a?inner_span=True (дата звернення: 01.05.2023).

26. Фінансова звітність КП «Міськводоканал» Сумської міської ради. СМР URL: <https://vodokanal.sumy.ua/spozhyvachu/richni-zvity-zagalni/> (дата звернення: 01.05.2023).

27. Чепка В. В., Свідерська І. М., Гавриленко Ю. О. Фінансовий стан підприємства: теоретичні основи. *Економічна наука*. 2020. № 19. С. 97–102.

28. Шуміло О. С. Взаємозв'язок категорій «фінансова безпека підприємства» і «фінансова стійкість підприємства». *Економічний вісник Запорізької державної інженерної академії*. 2017. №2. С. 38–42.

29. Юрій Е. О. Фінансовий моніторинг як інструмент забезпечення фінансової безпеки підприємства. *Інфраструктура ринку*. 2022. №65. С. 176–183.

30. Blakyta G., Ganushchak T. Enterprise financial security as a component of the economic security of the state. *Investment management and financial innovations*. – 2018. Vol. 15, no. 2. P. 248–256.

31. Hrytsenko L, Derkach L. The possibility of EBIT and EBITDA use in Ukrainian practice of determining the company efficiency. *Problems and Prospects for the Development of the Financial and Credit System* : Materials of the International scientific and practical conference. ed.: L. L. Hrytsenko, I. V. Tyutyunyk. Sumy : Sumy State University, 2021. P. 43–46.

32. Hrytsenko L., Derkach L. Features of enterprise capital formation and management in conditions of economic instability. *Visnyk of Sumy State University. Economy series*. 2022. № 4. P. 302–311.
33. Hrytsenko L., Derkach L. The conceptual-categorical framework of organization's financial security. *Digital transformations and innovative technologies in the economy: challenges, realities, strategies* : Materials of the International scientific and practical conference. ed.: L. L. Hrytsenko, I. V. Tyutyunyk. Sumy : Sumy State University, 2023. P. 89–91.
34. Melnychenko O. Is artificial intelligence ready to assess an enterprise's financial security? *Journal of Risk and Financial Management*. 2020. Vol. 13, no. 9. P. 191.
35. Nizomiddinov J. Z., Burkhanov A. U. Evaluation and ways to improve the financial condition of the enterprise. *World bulletin of management and law*. 2022. No. 8. P. 67–70.
36. Piwowarski J. et al. Managing the financial security of organizations during the COVID-19 pandemic-multivariate analysis. *Journal of Security & Sustainability Issues*. 2021. T. 11, no. 1.
37. Primorac T., Kozina T., Turčić I. Economic security of enterprises. *Poslovna izvrsnost*. 2018. T. 12, no. 2. P. 167–175.
38. Ramskyi A., Solon'ko A. Mechanism of formation of financial security of an enterprise. *European scientific journal of Economic and Financial innovation*. 2018. No. 1. P. 14–20.
39. Shukurjon M. Q. et al. Financial security of state and economic entities. *Academicia Globe: Inderscience Research*. 2021. T. 2, no. 10. P. 1–9.
40. Silkin O. et al. Modeling the process of application of crisis management in the system of financial security of the enterprise. *Verslas: Teorija ir praktika/Business: Theory and Practice*. 2019. No. 20. P. 446–455.

ДОДАТОК А

**ДОСЛІДЖЕННЯ ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНИХ АСПЕКТІВ ФІНАНСОВОЇ
БЕЗПЕКИ ТА ФІНАНСОВОГО СТАНУ ОРГАНІЗАЦІЇ**

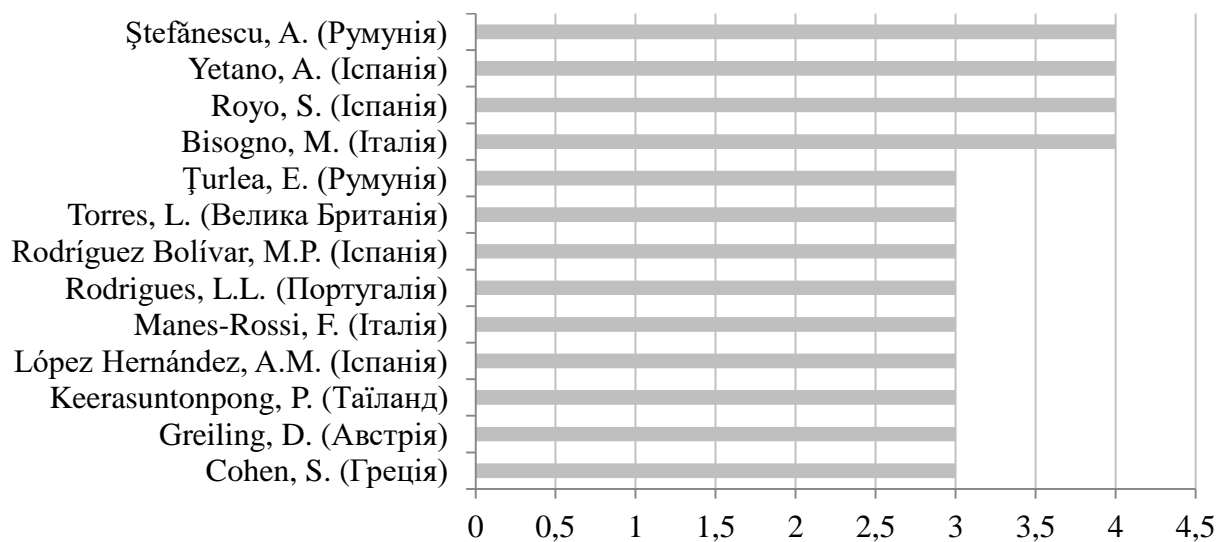

Рисунок А.1– Публікації зарубіжних авторів за запитом «public sector entities»

Джерело: Побудовано на основі бази даних Scopus

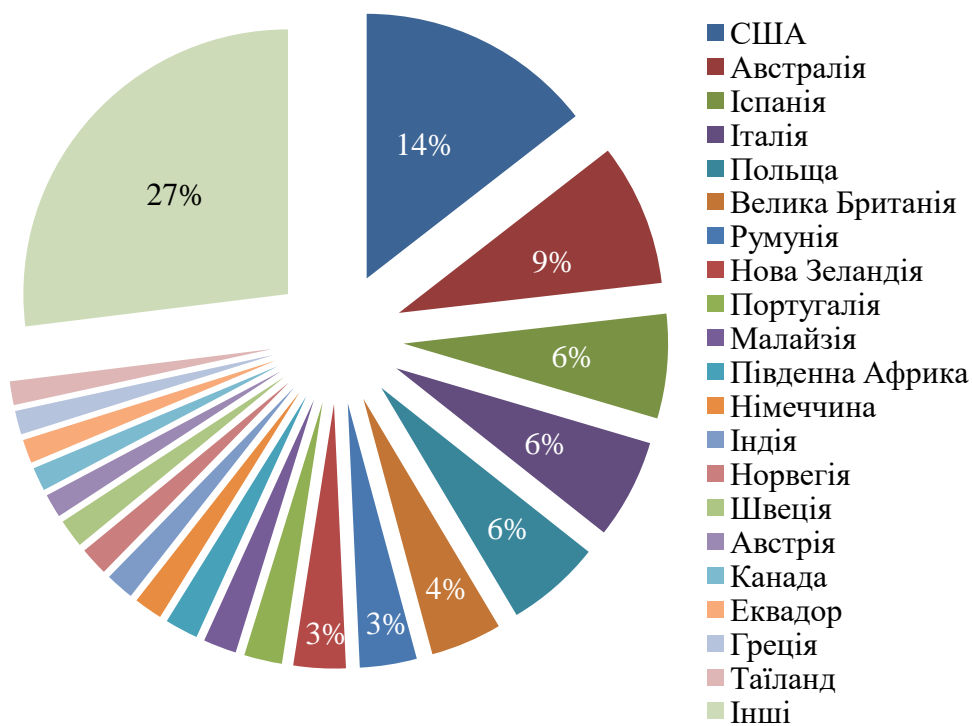

Рисунок А.2 – Публікації країн за запитом «public sector entities»

Джерело: Побудовано на основі бази даних Scopus

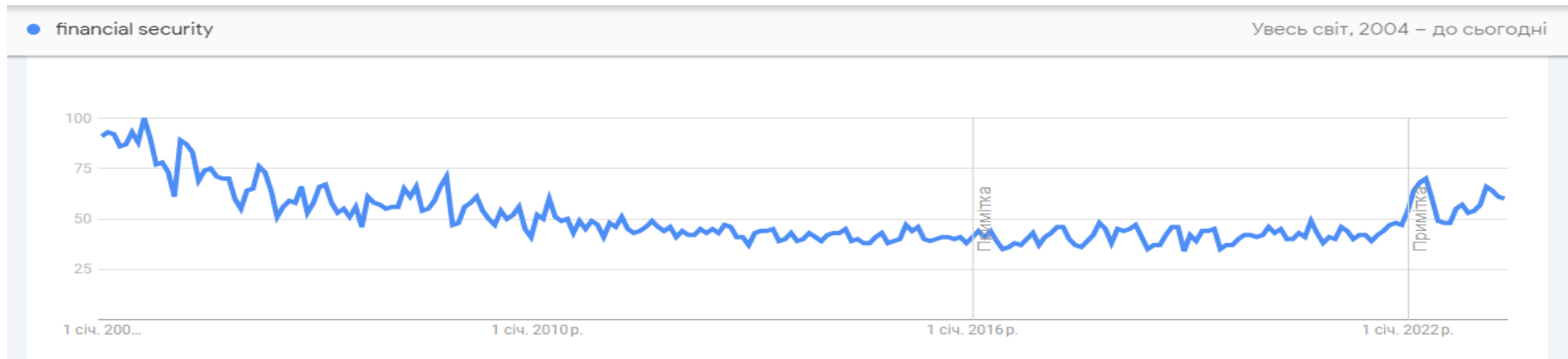
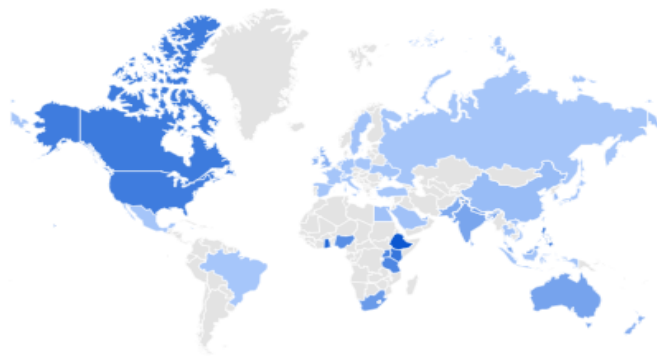

Рисунок А.3 – Динаміка популярності пошукового терміну «financial security» у світі з 01.01.2004 по 04.05.2023

Джерело: Google Trends

1	Ефіопія	100	<div style="width: 100%;"></div>
2	Гана	84	<div style="width: 84%;"></div>
3	Філіппіни	79	<div style="width: 79%;"></div>
4	Кенія	73	<div style="width: 73%;"></div>
5	Ямайка	73	<div style="width: 73%;"></div>

Рисунок А.4 – Популярність запиту «financial security» за регіонами світу з 01.01.2004 по 04.05.2023

Джерело: Google Trends

Таблиця А.1 – Систематизація науково-методичних підходів до визначення поняття «фінансова безпека» на рівні організації

Категорія	Автор, джерело	Визначення поняття
Фінансова безпека як складова економічної безпеки	Рамський А., Солонько А. [38, с. 14]	Фінансова безпека є основною складовою економічної безпеки підприємства, поряд з іншими її складовими - кадровою, техніко-технологічною, інтелектуальною, енергетичною, екологічною, інформаційною.
Фінансова безпека як системна характеристика фінансового стану	Жук Н. [11, с. 173]	Фінансова безпека є системою кількісних та якісних параметрів фінансового стану підприємства, які комплексно відображають рівень його фінансової захищеності, що охоплюють різні сторони діяльності суб'єктів господарювання і мають на них прямий чи опосередкований вплив.
	Сілкін О. та ін. [40, с. 14]	Фінансова безпека – це такий фінансовий стан, за якого забезпечується належний рівень захищеності в довгостроковій перспективі та є можливість протидіяти зовнішнім і внутрішнім загрозам. Однією з ключових умов забезпечення фінансової безпеки підприємства є не тільки високий ступінь гармонійності, успішного узгодження фінансових інтересів, а й здатність протистояти загрозам фінансовій системі, які, в свою чергу, можуть призвести до кризи.
	Краснокутська Н.С. Коптева Г. М. [12, с. 17-18]	Фінансова безпека – комплексна характеристика стану захищеності фінансових інтересів підприємства і їх узгодженості із наявним потенціалом і заявленими цілями, що дозволяє протистояти різним негативним факторам у процесі фінансово-господарської діяльності.
Фінансова безпека як умова розвитку	Шуміло О.С., Савченко К.В. [28, с. 40]	Фінансова безпека – збалансований, стійкий стан до зовнішніх та внутрішніх загроз підприємства, як здатність реалізовувати власні фінансові інтереси, забезпечувати прибутковість підприємства та сталий його розвиток.
	Сукрушева Г.О. Коляда К.В. [22, с. 562]	Фінансова безпека – економічна категорія, що характеризує такий фінансовий стан підприємства, що дає можливість йому бути захищеним перед внутрішніми та зовнішніми фінансовими загрозами та дає змогу підприємству досягти стадії фінансового розвитку.
	Бак Н.А., Марусяк Н.Л. [2, с. 111]	Фінансова безпека характеризується здатністю підприємства забезпечити такий фінансовий стан, за якого воно в змозі протистояти вже існуючим та потенційним загрозам шляхом ефективного фінансового управління для забезпечення розвитку економічної діяльності підприємства.

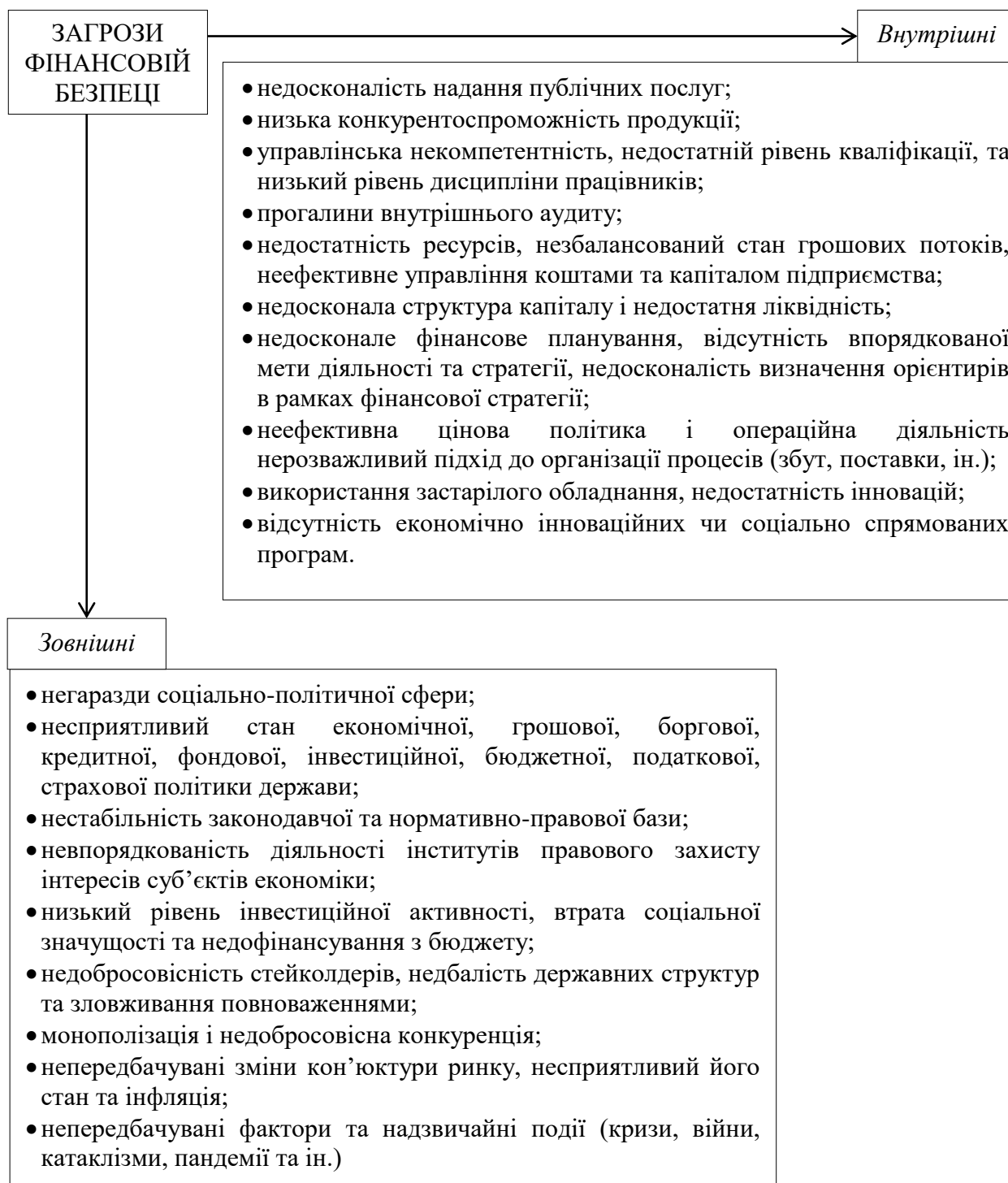

Рисунок А.5 – Загрози фінансовій безпеці СПСЕ

Джерело: Побудовано на основі [2; 8]

Таблиця А.2 – Науково-методичні підходи до визначення поняття «фінансовий стан» на рівні організації

Автор, джерело	Визначення поняття
<p>Пенішкевич Є. [19, с. 162-163]</p>	<p>Фінансовий стан – одна з найважливіших характеристик виробничо-фінансової діяльності підприємств ... здатність підприємства своєчасно погашати свої боргові зобов'язання характеризує його фінансовий стан... рівень забезпеченості відповідним обсягом фінансових ресурсів, необхідних для здійснення ефективної господарської діяльності та своєчасних грошових розрахунків за своїми зобов'язаннями.</p> <p>Концептуальні основи поняття:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Фінансовий стан – це результат фінансово-господарської діяльності підприємства. 2. Фінансовий стан – поняття, яке характеризується не тільки такими складовими елементами, як платоспроможність і фінансова стійкість. 3. Фінансовий стан – це міра забезпеченості підприємства необхідними фінансовими ресурсами і ступінь раціональності їх розміщення.
<p>Чепка В. В., Свідерська І. М., Гавриленко Ю. О. [27, с. 99]</p>	<p>Фінансовий стан – це система фінансових відносин, що визначається сукупністю виробничо господарських факторів та характеризується комплексом показників, що відображають наявність, ефективність розміщення й використання фінансових ресурсів суб'єкта господарювання, а також його конкурентоспроможність та здатність підприємства фінансувати свою діяльність.</p> <p>Основні підходи до його визначення:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Фінансовий стан як рівень збалансованості структурних елементів активів і джерел їх фінансування підприємства, а також ступінь ефективності їх використання. 2. Фінансовий стан як стан капіталу в процесі його кругообігу та спроможність підприємства до саморозвитку. 3. Фінансовий стан підприємства як показник його фінансової конкурентоспроможності. 4. Фінансовий стан як здатність підприємства фінансувати свою діяльність та розраховуватися за зобов'язаннями. 5. Фінансовий стан як сукупність значень показників, що відображають процес формування й використання фінансових ресурсів. 6. Фінансовий стан як комплексне поняття, яке є результатом взаємодії усіх елементів системи фінансових відносин підприємства.
<p>Денисенко М. П., Гришко А. М. [9, с. 62]</p>	<p>Фінансовий стан – це одна з найважливіших характеристик діяльності кожного підприємства, є результатом взаємодії всіх елементів системи фінансових відносин на підприємстві й тому визначається сукупністю виробничо-господарських факторів. Фінансова діяльність охоплює процеси формування, рухи й забезпечення збереження майна підприємства, контролю його використання. Вона визначає конкурентоздатність, потенціал у діловому співробітництві, оцінює, у якому ступені гарантовані економічні інтереси самого підприємства і його партнерів у фінансовому й виробничому відношенні.</p>
<p>Нізоміддінов Я. З., Бурханов А. У. [35, с. 67]</p>	<p>Фінансовий стан характеризує кругообіг капіталу підприємства, ефективність управління фінансові та реальні активи, здатність підприємства залучати необхідні фінансові ресурси, виражена в системі показників</p>

Таблиця А.3 – Характеристики та методика розрахунку показників фінансового стану організації

Показник	Характеристика	Методика розрахунку	Норматив
Ліквідність			
Коефіцієнт поточної ліквідності (1-го рівня, загальної ліквідності; покриття)	Відображає здатність підприємства погашати свої короткострокові зобов'язання за рахунок поточних активів	Оборотні активи/Поточні зобов'язання	>1
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	Показує, рівень готовності підприємства негайно розрахуватися з короткостроковою заборгованістю шляхом використання швидколіквідних активів	(Грошові кошти + Поточні інвестиції)/Поточні зобов'язання	>0,2
Коефіцієнт швидкої ліквідності	Показує, скільки одиниць найбільш ліквідних активів припадає на одиницю термінових боргів	(Оборотні активи - Запаси)/Поточні зобов'язання	>0,6
Співвідношення короткострокової дебіторської та кредиторської заборгованостей	Визначає можливості до кредитування через постачальників	Короткострокова дебіторської/Кредиторська заборгованість	1
Фінансова стійкість			
Коефіцієнт фінансової стійкості	Дозволяє визначити, яка частина активів підприємства фінансується з власного капіталу та довгострокових позик. Високе значення цього показника свідчить про низький ризик неплатоспроможності та перспективи стабільного функціонування підприємства у довгостроковій перспективі	(Власний капітал + Довгострокові зобов'язання)/Пасив	>0,75
Коефіцієнт фінансової автономії (незалежності, концентрації власного капіталу)	Показує ступінь залежності від зовнішніх джерел фінансування. Високе значення цього показника свідчить про здатність підприємства виконувати зовнішні зобов'язання за рахунок власних активів та його фінансову незалежність від позикових джерел	Власний капітал/Пасив	>0,5

Продовження таблиці А.3

Показник	Характеристика	Методика розрахунку	Норматив
Коефіцієнт фінансової залежності	Є протилежним до коефіцієнта незалежності та вказує наскільки залежне підприємство від зовнішніх сторін	(Довгострокові зобов'язання і забезпечення + Поточні зобов'язання і забезпечення)/Пасиви	<0,5
Коефіцієнт фінансового левериджу (ризик)у	Показує частину позикового капіталу на грошову одиницю власного. Збільшення показника свідчить про підвищення рівня фінансового ризику	Позиковий капітал/ Власний капітал	<1
Коефіцієнт маневреності (концентрації) власного капіталу	Відображає частину власного капіталу, що спрямовується для фінансування поточної діяльності	Власний капітал/Оборотні активи	>0,5
Рентабельність та ділова активність			
Рентабельність (пасивів) активів	Відображає ефективність використання активів підприємства для генерації прибутку. Високе значення цього показника свідчить про успішну діяльність.	Чистий прибуток/Баланс	>0,05, збільшення
Рентабельність власного капіталу	Вказує на величину чистого прибутку, що припадає на кожну одиницю власного капіталу. Дозволяє порівняти власну рентабельність з альтернативними інвестиціями, зазвичай з середнім процентом за депозитами	Чистий прибуток/Власний капітал	>0,2
Коефіцієнт оборотності активів	Оцінює кількість оборотів активів для отримання виручки, визначаючи ефективність використання ресурсів, залучених до виробництва	Чистий дохід від реалізації продукції/Активи	збільшення
Коефіцієнт обіговості оборотних активів	Показує кількість оборотів, які здійснюють бігові кошти підприємства за період, визначаючи їх ефективність	Чистий дохід від реалізації продукції/Оборотні активи	збільшення
Коефіцієнт оборотності власного капіталу	Показує кількість оборотів, які здійснює власний капітал підприємства за період, визначаючи його ефективність	Чистий дохід від реалізації продукції/Власний капітал	збільшення

Продовження таблиці А.3

Показник	Характеристика	Методика розрахунку	Норматив
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	Показує кількість оборотів, які здійснює дебіторська заборгованість підприємства за період	Чистий дохід від реалізації продукції/Дебіторська заборгованість	збільшення
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	Відображає, як швидко організація повертає свої зобов'язання перед постачальниками або кредиторами. Зазвичай, більш високий коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості вказує на більш ефективне управління заборгованістю та швидше погашення зобов'язань перед кредиторами	Чистий дохід від реалізації продукції/Кредиторська заборгованість	збільшення
Майновий стан			
Фондовіддача	Визначає ефективність використання основних фондів	Чистий дохід від реалізації продукції/Вартість основних засобів	збільшення
Коефіцієнт співвідношення оборотних та необоротних активів	Показує структуру майна підприємства	Оборотні активи/Необоротні активи	1
Коефіцієнт оновлення основних засобів	Характеризує частку нововведених в експлуатацію основних фондів у періоді	(Основні засоби в кінці періоду - Основні засоби на початку)/Основні засоби в кінці	збільшення
Коефіцієнт зносу основних засобів	Характеризує частку вартості основних засобів була списана на витрати виробництва	Знос/Первісна вартість основних засобів	<0,5
Коефіцієнт придатності основних засобів	Вказує на можливість подальшого використання основних засобів підприємства	Залишкова вартість/Знос основних засобів	>0,5
Частка основних засобів у активах	Дозволяє оцінити роль основних засобів. У разі нестачі, діяльність не забезпечена, натомість при надмірній кількості необхідно врахувати їх якість, можливість списання, або ж потребу оновлення	Основні засоби/Активи	>0,8

ДОДАТОК Б
РОЗРАХУНКОВО-АНАЛІТИЧНІ РЕЗУЛЬТАТИ АНАЛІЗУ
ФІНАНСОВОГО СТАНУ ОРГАНІЗАЦІЙ

Таблиця Б.1 – Динаміка фінансових результатів діяльності
 КП «Міськводоканал» СМР за період 2018-2022 рр.

Стаття	Рік					Відхилення	
	2018	2019	2020	2021	2022	+, –	%
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	158234	175810	193660	271936	276646	118412	74,83
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	-171568	-189764	-196044	-241851	-279903	-108335	-63,14
Валовий: прибуток				30085			
Валовий: збиток	-13334	-13954	-2384		-3257	10077	-75,57
Інші операційні доходи	21686	51743	43626	28710	5246	-16440	-75,81
Адміністративні витрати	-5952	-7735	-8740	-10500	-10086	-4134	-69,46
Витрати на збут	-6525	-8563	-9922	-12956	-12761	-6236	-95,57
Інші операційні витрати	-20447	-13350	-11636	-16305	-1954	18493	90,44
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток		8141	10944	19034			
Фінансовий результат від операційної діяльності: збиток	-24572				-22812	1760	7,16
Інші фінансові доходи		1	1	4	8	8	100,00
Інші доходи	6483	6609	6449	3937	4462	-2021	-31,17
Фінансові витрати	-287	-138	-125	-64	-30	257	89,55
Інші витрати	-15	-143	-248	-38	-704	-689	-4593,33
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток		14470	17021	22873			
Фінансовий результат до оподаткування: збиток	-18391				-19076	-685	-3,72
Витрати (дохід) з податку на прибуток		280	-407	-6459	623	623	100,00
Чистий фінансовий результат: прибуток		14750	16614	16414			
Чистий фінансовий результат: збиток	-18391				-18453	-62	-0,34

Таблиця Б.2 – Аналіз складу, структури, динаміки активів та пасивів КП «Міськводоканал» СМР за 2018-2022 рр.

Показник	Рік										Відхилення	
	2018	%	2019	%	2020	%	2021	%	2022	%	+, -	%
Активи												
Необоротні активи	123871	65,64	126414	69,84	133329	60,40	142071	63,06	169763	52,93	45892	37,045
Нематеріальні активи	3099	1,64	2827	1,56	2700	1,22	5644	2,51	7254	2,26	4155	134,08
Незавершені капітальні інвестиції	11830	6,27	5554	3,07	11851	5,37	13497	5,99	17570	5,48	5740	48,52
Основні засоби	108811	57,66	115120	63,60	118647	53,75	118534	52,61	144808	45,15	35997	33,08
Фінансові інвестиції	131	0,07	0	0,00	131	0,06	0	0,00	0	0,00	-131	-100
Відстрочені податкові активи	0	0,00	2913	1,61	0	0,00	4396	1,95	131	0,04	131	100
Оборотні активи	64853	34,36	54595	30,16	87426	39,60	83238	36,94	150939	47,07	86086	132,74
Запаси	7329	3,88	7665	4,23	7604	3,44	8289	3,68	19246	6,00	11917	162,60
Дебіторська заборгованість	43959	23,29	43908	24,26	68054	30,83	63968	28,39	110600	34,49	66641	151,60
Гроші та їх еквіваленти	151	0,08	550	0,30	578	0,26	779	0,35	687	0,21	536	354,97
Витрати майбутніх періодів	33	0,02	0	0,00	41	0,02	0	0,00	43	0,01	10	30,30
Інші оборотні активи	13381	7,09	2472	1,37	11146	5,05	10202	4,53	20363	6,35	6982	52,18
Баланс	188724	100	181009	100	220755	100	225309	100	320702	100	131978	69,93
Пасиви												
Власний капітал підприємства	80248	42,52	79550	43,95	123912	56,13	113775	50,50	158302	49,36	78054	97,27
Зареєстрований (пайовий) капітал	90377	47,89	90377	49,93	97359	44,10	97359	43,21	97359	30,36	6982	7,73
Капітал у дооцінках	27808	14,73	0	0,00	27808	12,60	33650	14,94	27794	8,67	-14	-0,05
Додатковий капітал	32066	16,99	32133	17,75	36663	16,61	0	0,00	69833	21,78	37767	117,78
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	-70003	-37,09	-42960	-23,73	-37918	-17,18	-17234	-7,65	-36684	-11,44	33319	-47,60
Довгострокові зобов'язання і забезпечення	0	0,00	0	0,00	8	0,00	1	0,00	0	0,00	0	0
Поточні зобов'язання і забезпечення	108476	57,48	101459	56,05	96835	43,87	111533	49,50	162400	50,64	53924	49,71
Короткострокові кредити банків	862	0,46	0	0,00	790	0,36	0	0,00	0	0,00	-862	-100,00
Поточна кредиторська заборгованість:	100005	52,99	100534	55,54	84674	38,36	96704	42,92	143617	44,78	43612	43,61
Інші поточні зобов'язання	7609	4,03	925	0,51	11371	5,15	14829	6,58	18817	5,87	11208	147,30
Баланс	188724	100	181009	100	220755	100	225309	100	320702	100	131978	69,93

Таблиця Б.3 – Показники фінансового стану СПСЕ за період 2018-2022 рр.

Показник	Рік				
	2018	2019	2020	2021	2022
ПОКАЗНИКИ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ					
КП «Міськводоканал» СМР					
Коефіцієнт фінансової стійкості	0,43	0,44	0,56	0,50	0,49
Коефіцієнт фінансової автономії	0,43	0,44	0,56	0,50	0,49
Коефіцієнт фінансової залежності	0,57	0,56	0,44	0,50	0,51
Коефіцієнт фінансового левериджу	1,35	1,28	0,78	0,98	1,03
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	1,24	1,46	1,42	1,37	1,05
ДП «Енергоринок»					
Коефіцієнт фінансової стійкості	0,18	0,03	-0,07	-0,14	-0,66
Коефіцієнт фінансової автономії	0,18	-0,17	-0,30	-0,35	-0,87
Коефіцієнт фінансової залежності	0,82	1,17	1,30	1,35	1,87
Коефіцієнт фінансового левериджу	4,67	-6,82	-4,30	-3,86	-2,15
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	0,21	-0,21	-0,41	-0,45	-1,14
ДП «ВО Південмаш»					
Коефіцієнт фінансової стійкості	0,09	0,68	0,69	0,66	0,48
Коефіцієнт фінансової автономії	-0,65	0,46	0,44	0,34	0,16
Коефіцієнт фінансової залежності	1,65	0,54	0,56	0,66	0,84
Коефіцієнт фінансового левериджу	2,55	1,15	1,29	1,90	5,41
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	-0,88	1,97	1,71	1,27	0,36
ДУ «Держгідрографія»					
Коефіцієнт фінансової стійкості	0,92	0,92	0,91	0,89	0,93
Коефіцієнт фінансової автономії	0,92	0,92	0,91	0,89	0,93
Коефіцієнт фінансової залежності	0,08	0,08	0,09	0,11	0,07
Коефіцієнт фінансового левериджу	0,09	0,09	0,10	0,12	0,08
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	2,34	2,33	2,49	2,23	2,76
ПОКАЗНИКИ ПЛАТОСПРОМОЖНОСТІ ТА ЛІКВІДНОСТІ					
КП «Міськводоканал» СМР					
Коефіцієнт поточної ліквідності	0,60	0,54	0,90	0,75	0,93
Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,53	0,46	0,82	0,67	0,81
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,01	0,01	0,01	0,01	0,00
Співвідношення короткострокової дебіторської та кредиторської заборгованостей	0,44	0,44	0,80	0,66	0,77
ДП «Енергоринок»					
Коефіцієнт поточної ліквідності	1,02	0,82	0,70	0,67	0,46
Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,08	0,01	0,02	0,02	0,01
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	1,02	0,82	0,70	0,67	0,46
Співвідношення короткострокової дебіторської та кредиторської заборгованостей	1,02	0,74	0,61	0,59	0,57
ДП «ВО Південмаш»					
Коефіцієнт поточної ліквідності	0,80	0,73	0,82	0,81	0,84
Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,11	0,06	0,06	0,04	0,29
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,21	0,15	0,16	0,14	0,48
Співвідношення короткострокової дебіторської та кредиторської заборгованостей	0,14	0,10	0,13	0,11	0,15

Продовження таблиці Б.3

Показник	Рік				
	2018	2019	2020	2021	2022
ДУ «Держгідрографія»					
Коефіцієнт поточної ліквідності	4,72	4,75	4,20	3,61	4,72
Коефіцієнт швидкої ліквідності	2,19	1,77	1,38	1,64	1,78
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	3,35	3,20	2,78	2,55	2,84
Співвідношення короткострокової дебіторської та кредиторської заборгованостей	0,62	1,35	1,03	0,69	5,20
ПОКАЗНИКИ МАЙНОВОГО СТАНУ					
КП «Міськводоканал» СМР					
Фондовіддача	1,45	1,53	1,63	2,29	1,91
Коефіцієнт співвідношення оборотних та необоротних активів	0,52	0,43	0,66	0,59	0,89
Коефіцієнт оновлення основних засобів	0,09	0,08	0,07	0,05	0,12
Коефіцієнт зносу основних засобів	0,60	0,59	0,62	0,64	0,62
Коефіцієнт придатності основних засобів	0,40	0,41	0,38	0,36	0,38
Частка основних засобів у активах	0,58	0,64	0,54	0,53	0,45
ДП «Енергоринок»					
Фондовіддача	3433,39	1310,93	0,00	0,00	0,00
Коефіцієнт співвідношення оборотних та необоротних активів	4,90	4,09	2,89	3,32	3,15
Коефіцієнт оновлення основних засобів	0,00	0,05	-0,94	0,00	-0,02
Коефіцієнт зносу основних засобів	0,32	0,13	0,30	0,40	0,47
Коефіцієнт придатності основних засобів	0,68	0,87	0,70	0,60	0,53
Частка основних засобів у активах	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
ДП «ВО Південмаш»					
Фондовіддача	3,71	0,09	0,10	0,09	0,16
Коефіцієнт співвідношення оборотних та необоротних активів	2,71	0,31	0,34	0,37	0,77
Коефіцієнт оновлення основних засобів	0,00	0,99	-9,04	0,90	0,00
Коефіцієнт зносу основних засобів	0,81	0,94	9,45	0,95	0,95
Коефіцієнт придатності основних засобів	0,19	0,06	-8,45	0,05	0,05
Частка основних засобів у активах	0,07	0,70	0,67	0,64	0,50
ДУ «Держгідрографія»					
Фондовіддача	1,73	2,00	1,90	1,79	0,69
Коефіцієнт співвідношення оборотних та необоротних активів	0,65	0,65	0,58	0,67	0,51
Коефіцієнт оновлення основних засобів	0,00	0,07	0,13	0,07	0,00
Коефіцієнт зносу основних засобів	0,58	0,62	0,62	0,63	0,67
Коефіцієнт придатності основних засобів	0,42	0,38	0,38	0,37	0,33
Частка основних засобів у активах	0,51	0,50	0,52	0,53	0,58

Продовження таблиці Б.3

Показник	Рік				
	2018	2019	2020	2021	2022
ПОКАЗНИКИ РЕНТАБЕЛЬНОСТІ ТА ДІЛОВОЇ АКТИВНОСТІ					
КП «Міськводоканал» СМР					
Рентабельність активів	0	0,08	0,08	0,07	0
Рентабельність власного капіталу	0	0,19	0,13	0,14	0
Коефіцієнт оборотності активів	0,84	0,97	0,88	1,21	0,86
Коефіцієнт обіговості оборотних активів	2,44	3,22	2,22	3,27	1,83
Коефіцієнт оборотності власного капіталу	1,97	2,21	1,56	2,39	1,75
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	3,60	4,00	2,85	4,25	2,50
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	1,58	1,75	2,29	2,81	1,93
ДП «Енергоринок»					
Рентабельність активів	0,06	-0,05	-0,12	0,00	-0,52
Рентабельність власного капіталу	0,37	-0,31	-0,39	0,00	-0,60
Коефіцієнт оборотності активів	3,89	3,72	0,00	0,00	0,00
Коефіцієнт обіговості оборотних активів	4,68	4,62	0,00	0,00	0,00
Коефіцієнт оборотності власного капіталу	22,04	-21,63	0,00	0,00	0,00
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	5,37	5,65	0,00	0,00	0,00
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	5,87	4,61	0,00	0,00	0,00
ДП «ВО Південмаш»					
Рентабельність активів	-0,02	-0,03	-0,04	-0,03	-0,13
Рентабельність власного капіталу	-0,03	-0,07	-0,10	-0,08	-0,81
Коефіцієнт оборотності активів	0,26	0,06	0,07	0,06	0,08
Коефіцієнт обіговості оборотних активів	0,35	0,26	0,27	0,21	0,18
Коефіцієнт оборотності власного капіталу	-0,40	0,13	0,16	0,17	0,50
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	2,31	2,05	1,88	1,64	1,08
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	0,17	0,12	0,13	0,10	0,10
ДУ «Держгідрографія»					
Рентабельність активів	0,09	0,08	0,06	0,02	-0,16
Рентабельність власного капіталу	0,10	0,09	0,07	0,03	-0,17
Коефіцієнт оборотності активів	0,88	1,00	0,99	0,94	0,40
Коефіцієнт обіговості оборотних активів	2,24	2,55	2,71	2,35	1,20
Коефіцієнт оборотності власного капіталу	0,96	1,09	1,09	1,06	0,43
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	22,53	12,72	19,20	19,51	8,61
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	13,93	17,15	19,83	13,45	44,82

	A	B	C	D	E	F	G	H	I
1	SUMMARY OUTPUT								
2									
3	<i>Regression Statistics</i>								
4	Multiple R	0,99							
5	R-Squared	0,98							
6	Normalized R-Squared	0,91							
7	Standard Error	16790							
8	Observations	5							
9									
10	<i>Analysis of Variance</i>								
11		<i>df</i>	<i>SS</i>	<i>MS</i>	<i>F</i>	<i>Significance of F</i>			
12	Regression	3	11973345106	3991115035	14,15831237	0,192360856			
13	Residual	1	281892003,1	281892003,1					
14	Total	4	12255237109						
15									
16		<i>Coefficients</i>	<i>Standard Error</i>	<i>t-Statistic</i>	<i>P-Value</i>	<i>Lower 95%</i>	<i>Upper 95%</i>	<i>Lower 95.0%</i>	<i>Upper 95.0%</i>
17	Y-intercept	-42658,14	44294,45	-0,96	0,51	-605472,46	520156,18	-605472,46	520156,18
18	Собівартість реалізованої продукції	1,76	0,46	3,80	0,16	-4,12	7,64	-4,12	7,64
19	Активи підприємства	-0,88	0,59	-1,49	0,38	-8,39	6,63	-8,39	6,63
20	Власний капітал	0,71	0,81	0,87	0,54	-9,59	11,01	-9,59	11,01
21									

Рисунок Б.1 – Регресійна статистика фінансових показників КП «Міськводоканал» СМР

Джерело: Сформовано за допомогою інструментів Excel

ДОДАТОК В

ПРАКТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПРОВЕДЕННЯ ТАКСОНОМІЧНОГО АНАЛІЗУ

Таблиця В.1 – Вихідні дані для проведення таксономічного аналізу
КП «Міськводоканал» СМР

Показник	Рік				
	2018	2019	2020	2021	2022
Коефіцієнт фінансової стійкості (ФС)	0,43	0,44	0,56	0,50	0,49
Коефіцієнт фінансової автономії (ФА)	0,43	0,44	0,56	0,50	0,49
Коефіцієнт фінансового левериджу (ФЛ)	1,35	1,28	0,78	0,98	1,03
Коефіцієнт маневреності власного капіталу (МВК)	1,24	1,46	1,42	1,37	1,05
Коефіцієнт поточної ліквідності (ПЛ)	0,60	0,54	0,90	0,75	0,93
Коефіцієнт швидкої ліквідності (ШЛ)	0,53	0,46	0,82	0,67	0,81
Коефіцієнт абсолютної ліквідності (АЛ)	0,01	0,01	0,01	0,01	0,00
Фондовіддача (Ф)	1,45	1,53	1,63	2,29	1,91
Коефіцієнт зносу основних засобів (ЗОЗ)	0,60	0,59	0,62	0,64	0,62
Рентабельність активів (РА)	0,00	0,08	0,08	0,07	0,00
Рентабельність власного капіталу (РВК)	0,00	0,19	0,13	0,14	0,00
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості (ОДЗ)	3,60	4,00	2,85	4,25	2,50

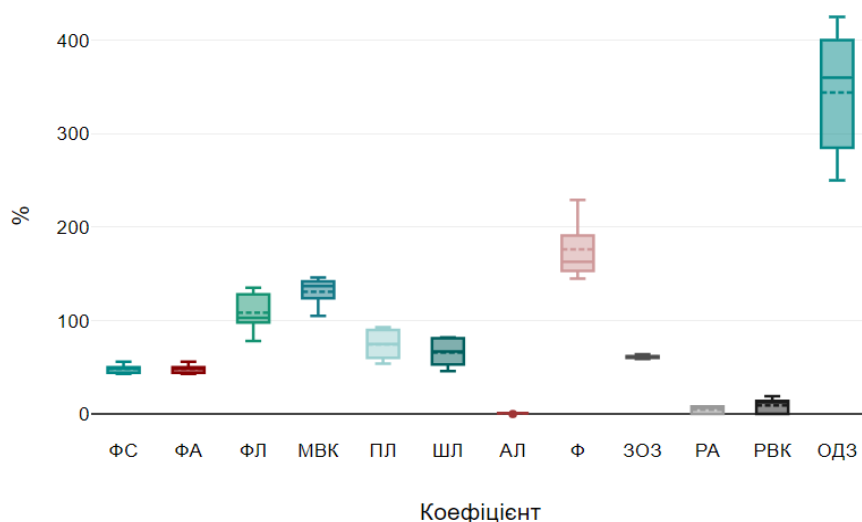

Рисунок В.1 – Розмах значень коефіцієнтів фінансового стану
КП «Міськводоканал» СМР

Джерело: Побудовано за допомогою інструментів DATAtab

Матриця спостережень:

X	}	0,43	0,43	1,35	1,24	0,6	0,53	0,01	1,45	0,6	0	0	3,6
		0,44	0,44	1,28	1,46	0,54	0,46	0,01	1,53	0,59	0,08	0,19	4
		0,56	0,56	0,78	1,42	0,9	0,82	0,01	1,63	0,62	0,08	0,13	2,85
		0,5	0,5	0,98	1,37	0,75	0,67	0,01	2,29	0,64	0,07	0,14	4,25
		0,49	0,49	1,03	1,05	0,93	0,81	0	1,91	0,62	0	0	2,5

Середньоарифметичні значення показників:

\bar{x}	0,48	0,48	1,08	1,31	0,74	0,66	0,01	1,76	0,61	0,05	0,09	3,44
-----------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------

Стандартне відхилення показників:

σ	0,05	0,05	0,21	0,15	0,16	0,14	0,00	0,31	0,02	0,04	0,08	0,67
----------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------

Матриця стандартизованих значень:

Mit	}	-1,16	-1,16	1,28	-0,46	-0,92	-0,88	0,50	-1,02	-0,80	-1,22	-1,18	0,24
		-0,94	-0,94	0,94	1,02	-1,31	-1,37	0,50	-0,76	-1,38	0,90	1,26	0,84
		1,63	1,63	-1,46	0,75	1,00	1,12	0,50	-0,43	0,34	0,90	0,49	-0,88
		0,34	0,34	-0,50	0,42	0,04	0,08	0,50	1,72	1,49	0,64	0,62	1,21
		0,13	0,13	-0,26	-1,73	1,19	1,05	-2,00	0,48	0,34	-1,22	-1,18	-1,41

Координати вектор-еталону:

M_{i0t}	1,63	1,63	-1,46	1,02	1,19	1,12	0,50	1,72	-1,38	0,90	1,26	1,21
-----------	------	------	-------	------	------	------	------	------	-------	------	------	------

Відстань між окремими елементами матриці стандартизованих значень та вектором еталоном:

C_{2018}	7,28
C_{2019}	6,14
C_{2020}	3,56
C_{2021}	3,96
C_{2022}	6,45

Середня відстань: 5,48

Стандартне відхилення: 1,45

Максимально можливе відхилення: 8,39

Зведені динамічні показники розвитку:

D_{2018}	0,87
D_{2019}	0,73
D_{2020}	0,42
D_{2021}	0,47
D_{2022}	0,77

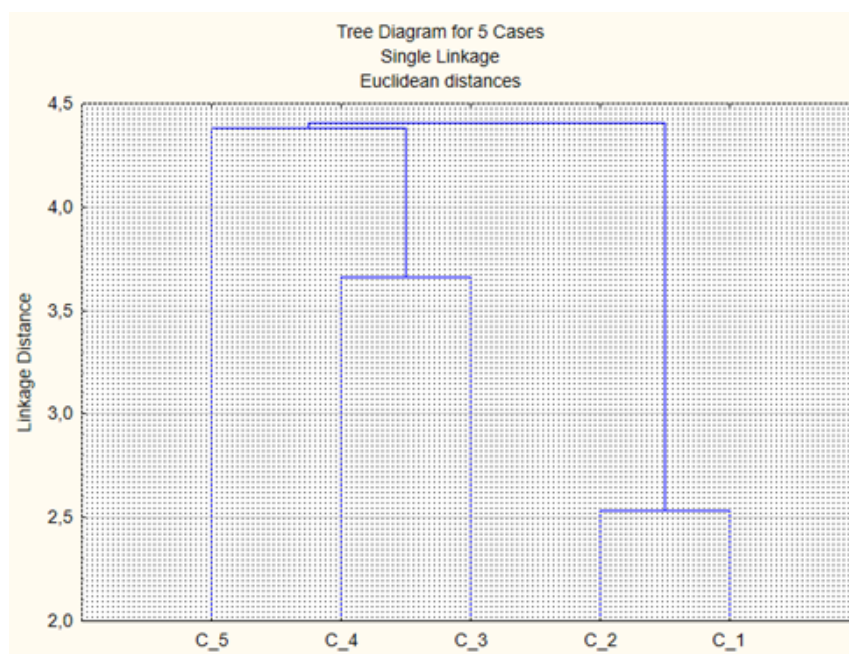

Рисунок В.2 – Деревовидна діаграма коефіцієнтів фінансового стану

КП «Міськводоканал» СМР

Джерело: Побудовано за допомогою інструментів STATISTICA

ДОДАТОК Г
ПОКАЗНИК EVA, SWOT-АНАЛІЗ ТА ТЕНДЕНЦІЇ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ ОРГАНІЗАЦІЇ

Таблиця Г.1 – Порядок розрахунку показника EVA [7, с. 46].

№	Показник	Значення
0	ЕВІТДА	ЕВІТ + ф.2, р.2515
1	ЕВІТ	ф.2, р.2290 або р.2295 + р.2250
2	Витрати з податку на прибуток	ф.2 р.2300
3	НОРАТ	№1 – №2
4	Активи	ф.1 р.1900
5	Поточні зобов'язання і забезпечення за вирахуванням векселів виданих	ф.1 р.1695 – р.1605
6	Доходи майбутніх періодів	ф.1 р.1665
7	ІС	№4 – №5 – №6
8	Власний капітал	ф.1 р.1495
9	Частка власного капіталу	№8 / №7
10	Довгострокові зобов'язання і забезпечення	ф.1 р.1595
11	Частка позикового капіталу	№10 / №7
12	Вартість власного капіталу	
13	Вартість позикового капіталу	
14	WACC	№9 * №12 + №11 * №13
15	EVA	№3 – №7 * №14

Умовні позначення: ф. – форма фінансової звітності; р. – рядок форми фінансової звітності.

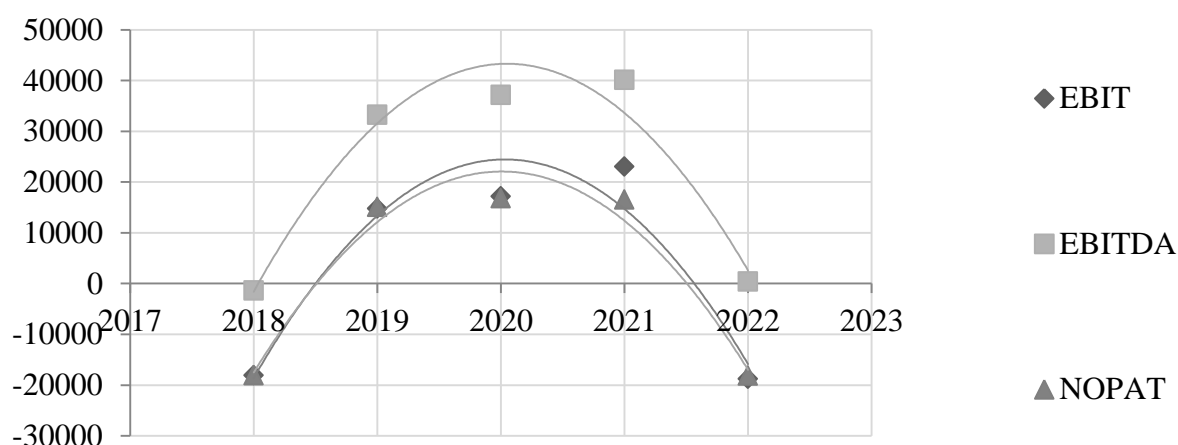

Рисунок Г.1 – Динаміка ЕВІТ, ЕВІТДА та НОРАТ КП «Міськводоканал» СМР за період 2018-2022 рр., тис. грн.

Таблиця Г.2 – Показники економічної доданої вартості
КП «Міськволоканал» СМР за період 2018-2022 рр.

Показник	Одиниці виміру	Рік				
		2018	2019	2020	2021	2022
ЕВІТ	тис.грн.	-18104	14757	17159	22998	-18789
Витрати з податку на прибуток	тис.грн.	0	280	-407	-6459	623
НОРАТ	тис.грн.	-18104	15037	16752	16539	-18166
Активи	тис.грн.	188724	181009	220755	225309	320702
Поточні зобов'язання і забезпечення без векселів виданих	тис.грн.	108476	101459	96835	111533	162400
Доходи майбутніх періодів	тис.грн.	0	0	0	0	0
ІС	тис.грн.	80248	79550	123920	113776	158302
Власний капітал	тис.грн.	80248	79550	123912	113775	158302
Частка власного капіталу		1	1	1,00	1,00	1
Довгострокові зобов'язання і забезпечення	тис.грн.	0	0	8	1	0
Частка позикового капіталу		0	0	6,46	8,79	0
Вартість власного капіталу	%	14,4	15,1	10,9	8,34	6,82
Вартість позикового капіталу	%	20	20	20	20	20
WACC	%	14,40	15,10	10,90	8,34	6,82
EVA	тис.грн.	-1173675	-1186168	-1334049	-932365	-1097786

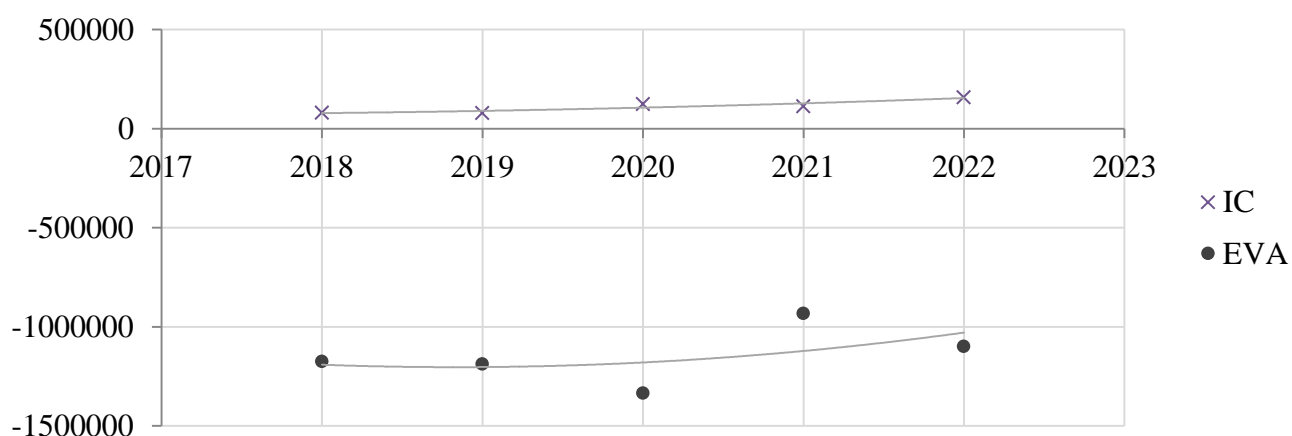

Рисунок Г.2 – Динаміка ІС та EVA КП «Міськводоканал» СМР за період 2018-2022 рр., тис. грн.

Таблиця Г.3 – SWOT-аналіз КП «Міськводоканал» СМР

Сильні сторони (Strengths)	Слабкі сторони (Weaknesses)
<p>Суспільно значима діяльність та статус достатнього ступеня важливості</p> <p>Передовість у своїй галузі в межах географічної території функціонування та надання послуг (практично монопольне положення)</p> <p>Постійний попит з боку споживачів</p> <p>Стабільне положення на ринку</p> <p>Висока зацікавленість співробітників у власних результатах роботи та підприємства загалом. Компетентність, знання галузі та вимог на ринку</p> <p>Адекватна кредитна історія</p>	<p>Моральний та матеріальний знос тех бази</p> <p>Обмежені фінансові можливості та недостатня забезпеченість фінансовими ресурсами</p> <p>Велика частка витрат, зокрема собівартості продукції, суми якої інколи перебільшують обсяги чистих доходів та часткова збитковість</p> <p>Низька участь у дослідженнях та розробках</p> <p>Висока вартість позикового капіталу (зокрема овердрафт як вид короткострокового кредитування на середньому рівні 20-ти %)</p> <p>Складнощі у отриманні державного фінансування</p>
Можливості (Opportunities)	Загрози (Threats)
<p>Економія без зниження обсягів виробництва та підвищення рентабельності</p> <p>Оптимізація витрат, зокрема у частині собівартості продукції</p> <p>Оновлення та вдосконалення технологічних та операційних процесів</p> <p>Розробка і реалізація довгострокової стратегії розвитку діяльності</p> <p>Налагодження роботи зі стейкхолдерами та сприятливих відносин із місцевими органами влади та підтримка з боку держави</p> <p>Отримання безповоротної фінансової допомоги в рамках державного фінансування</p> <p>Розробка інноваційних та соціально-спрямованих проектів та розширення діяльності</p> <p>Урізноманітнення джерел формування капіталу загалом, що сприятиме підвищенню фінансової стійкості</p> <p>Переформатування зобов'язань підприємства, зокрема визначення частки довгострокових запозичень поряд з короткостроковими, але без збільшення частки у пасивах, зменшення вартості позикового капіталу, отримання вигідних або ж навіть пільгових умов у запозиченням</p> <p>Сприяння соціально-економічному благополуччю території та держави загалом</p>	<p>Нестабільна ситуація в країні, непередбачуваність майбутнього</p> <p>Відсутність ефективної підтримки з боку держави</p> <p>Ризик корумпованості у наданні державної допомоги або ж ризик створення значної залежності від субвенцій</p> <p>Недосконалість бюджетної та податкової політики</p> <p>Інфляція, зростання цін та відповідне підвищення витрат на ресурси та сировину</p> <p>Вихід та посилення позицій конкурентів на ринку</p> <p>Завищена вимогливість стейкхолдерів</p> <p>Уповільнення розвитку підприємства та зниження попиту на послуги</p>

Таблиця Г.4 – Світові практики сприяння фінансовій безпеці організацій

Назва	Характеристика
Базельські угоди (міжнародна ініціатива, розроблена Базельським комітетом, вперше прийнята у 1988 р., зі змінами у 2004-2019 рр.)	Набір міжнародних стандартів банківського нагляду щодо оцінки достатності капіталу, управління ризиками та ризиком ліквідності банків, що сприяє їх загальній фінансовій безпеці.
Закон Сарбейнса-Окслі (SOX) (федеральний закон Сполучених Штатів прийнятий у 2002 р.)	Закон встановлює стандарти фінансової звітності та корпоративного управління. Закон спрямований на захист інвесторів шляхом підвищення точності та надійності фінансової звітності та посилення внутрішнього контролю в організаціях.
Директиви Європейського Союзу	Директиви представляють регулювання фінансової безпеки та управління ризиками в своїх державах-членах. Прикладами є Директива про вимоги до капіталу (CRD) для банків та інвестиційних компаній і Директива Solvency II для страхових компаній.
ISO 31000 (розроблено Міжнародною організацією зі стандартизації (ISO). Вперше опубліковано у 2009 р.)	Міжнародний стандарт управління ризиками, що містить принципи, рамки та процеси для ефективного управління ризиками, включаючи фінансові ризики, в організаціях.
Програми фінансової безпеки Інституту Аспена (Aspen FSP) (міжнародний рівень)	Спрямовані на дослідження та розробку стратегій, які можуть бути застосовані для покращення фінансової безпеки, у тому числі інституцій

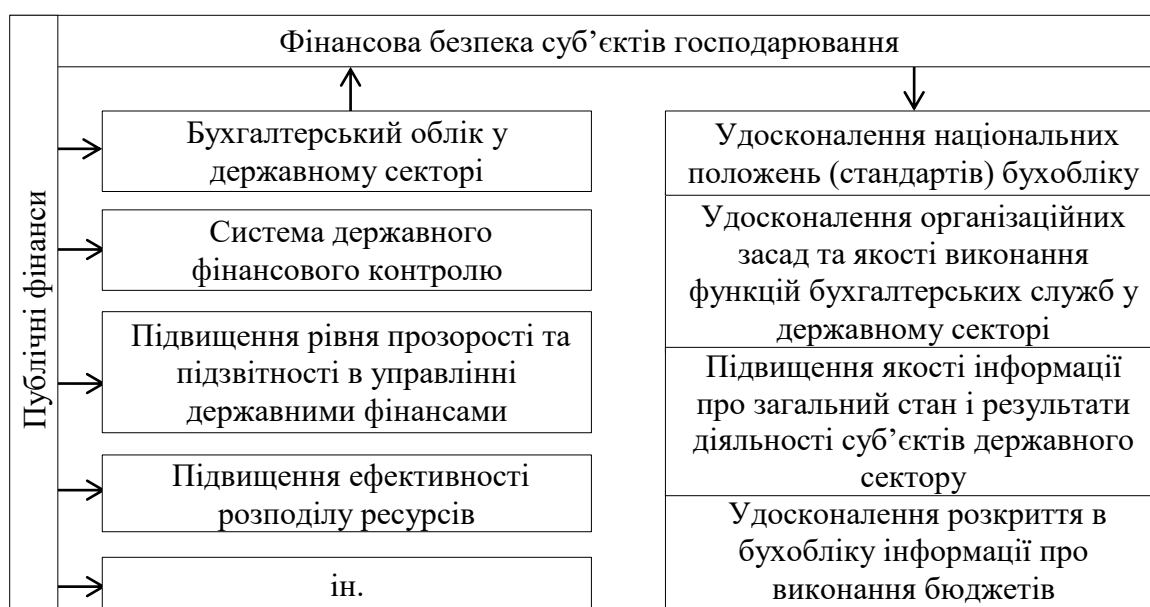

Рисунок Г.3 – Напрями модернізації бухгалтерського обліку у державному секторі, управління фінансовими ресурсами та фінансовою безпекою суб'єктів господарювання щодо реформування системи регламентування публічних фінансів [8, с. 29]

ДОДАТОК Д
ФІНАНСОВА ЗВІТНІСТЬ ОРГАНІЗАЦІЙ

Таблиця Д.1 – Баланс КП «Міськводоканал» СМР за період 2018-2022 рр.,
тис. грн.

Актив	Код рядка	2018	2019	2020	2021	2022
Нематеріальні активи:	1000	3099	2827	2700	5644	7254
первісна вартість	1001	3958	3698	4127	7562	9727
накопичена амортизація	1002	859	1235	1427	1918	2473
Незавершені капітальні інвестиції	1005	11830	5554	11851	13497	17570
Основні засоби:	1010	108811	115120	118647	118534	144808
первісна вартість	1011	268975	292829	315652	331621	376304
Знос	1012	160164	171709	197005	213087	231496
інші фінансові інвестиції	1035	131		131		
Відстрочені податкові активи	1045		2913		4396	131
Усього за розділом I	1095	123871	126414	133329	142071	169763
Запаси	1100	7329	7665	7604	8289	19246
Виробничі запаси	1101	7329	7665	7604	8289	19246
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	40295	42714	65491	63209	108251
Дебіторська заборгованість за розрахунками:						
за виданими авансами	1130	176	745	423	433	389
з бюджетом	1135	2290	370	74	85	63
у тому числі з податку на прибуток	1136		292			
Ін. поточна дебіторська заборгованість	1155	1198	79	2066	241	1897
Поточні фінансові інвестиції	1160					
Гроші та їх еквіваленти	1165	151	550	578	779	687
Готівка	1166					
Рахунки в банках	1167	151	550	578	779	687
Витрати майбутніх періодів	1170	33		41		43
Інші оборотні активи	1190	13381	2472	11146	10202	20363
Усього за розділом II	1195	64853	54595	87426	83238	150939
Баланс	1300	188724	181009	220755	225309	320702
Пасив	Код рядка	2018	2019	2020	2021	2022
I. Власний капітал						
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	90377	90377	97359	97359	97359
Капітал у дооцінках	1405	27808		27808	33650	27794
Додатковий капітал	1410	32066	32133	36663		69833
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	(70003)	(42960)	(37918)	(17234)	(36684)
Усього за розділом I	1495	80248	79550	123912	113775	158302

Продовження таблиці Д.1

Актив	Код рядка	2018	2019	2020	2021	2022
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення						
Цільове фінансування	1525			8	1	
Усього за розділом II	1595			8	1	
III. Поточні зобов'язання і забезпечення						
Короткострокові кредити банків	1600	862		790		
Поточна кредиторська заборгованість: за довгостроковими зобов'язаннями	1610					
за товари, роботи, послуги	1615	83854	75917	58771	67042	110583
за розрахунками з бюджетом	1620	11121	15612	19123	17933	24178
за у тому числі з податку на прибуток	1621				1484	109
за розрахунками зі страхування	1625	929	1053	1280	1667	1724
за розрахунками з оплати праці	1630	3401	3845	4672	6137	6377
за одержаними авансами	1635	700	4107	721	3870	738
за розрахунками з учасниками	1640			107	55	17
Інші поточні зобов'язання	1690	7609	925	11371	14829	18817
Усього за розділом III	1695	108476	101459	96835	111533	162400
Баланс	1900	188724	181009	220755	225309	320702

Таблиця Д.2 – Звіт про фінансові результати КП «Міськводоканал» СМР за період 2018-2022 рр., тис. грн.

Стаття	Код рядка	2018	2019	2020	2021	2022
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	158234	175810	193660	271936	276646
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(171568)	(189764)	(196044)	(241851)	(279903)
Валовий: прибуток	2090				30085	
Валовий: збиток	2095	(13334)	(13954)	(2384)		(3257)
Інші операційні доходи	2120	21686	51743	43626	28710	5246
Адміністративні витрати	2130	(5952)	(7735)	(8740)	(10500)	(10086)
Витрати на збут	2150	(6525)	(8563)	(9922)	(12956)	(12761)
Інші операційні витрати	2180	(20447)	(13350)	(11636)	(16305)	(1954)
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190		8141	10944	19034	
Фінансовий результат від операційної діяльності: збиток	2195	(24572)				(22812)
Інші фінансові доходи	2220		1	1	4	8
Інші доходи	2240	6483	6609	6449	3937	4462
Фінансові витрати	2250	(287)	(138)	(125)	(64)	(30)
Інші витрати	2270	(15)	(143)	(248)	(38)	(704)
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290		14470	17021	22873	
збиток	2295	(18391)				(19076)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300		280	(407)	(6459)	623
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350		14750	16614	16414	
Чистий фінансовий результат: збиток	2355	(18391)				(18453)

Продовження таблиці Д.2

II, СУКУПНИЙ ДОХІД						
Стаття	Код рядка	2018	2019	2020	2021	2022
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400			3		
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	(18391)	14750	16614	16414	(18453)
II. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ						
Матеріальні затрати	2500	89866	91802	85261	114774	142220
Витрати на оплату праці	2505	50312	63568	75850	94558	97804
Відрахування на соціальні заходи	2510	10930	13887	16614	20736	21610
Амортизація	2515	16691	18470	20003	17091	19154
Інші операційні витрати	2520	36693	31685	28614	34443	23916
Разом	2550	204492	219412	226342	281612	304704

Таблиця Д.3 – Баланс ДП «Енергоринок» за період 2018-2022 рр., тис. грн.

Актив	Код рядка	2018	2019	2020	2021	2022
Нематеріальні активи:	1000	5080	2296	2085	1578	754
первісна вартість	1001	13906	11563	11546	11546	10664
накопичена амортизація	1002	(8826)	(9267)	(9461)	(9968)	(9910)
Незавершені капітальні інвестиції	1005	16197	8241			
Основні засоби:	1010	49916	66624	27664	23661	20490
первісна вартість	1011	73237	76794	39496	39565	38725
Знос	1012	23321	10170	11832	15904	18235
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	7400484	4466490	4986143	3762143	3833099
Відстрочені податкові активи	1045		71432	627266	608180	710162
Усього за розділом I	1095	7471677	4615083	5643158	4395562	4564505
Запаси	1100	927	877	718	930	874
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	6908986	1871609	771025	131537	36473
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	2133266	8109	4547	1909	1654
з бюджетом	1135	1	81568	104357	116049	117183
у тому числі з податку на прибуток	1136		1764	1764	1764	1764
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	22880336	13487717	11903118	11227793	11168793
Гроші та їх еквіваленти	1165	1203043	323051	455941	455871	368941
Рахунки в банках	1167				226865	139935
Витрати майбутніх періодів	1170	992				
Інші оборотні активи	1190	3496070	3115140	3040989	2681029	2673788
Усього за розділом II	1195	36623621	18888071	16280695	14615118	14367706
Баланс	1300	44095298	23503154	21923853	19010680	18932211

Продовження таблиці Д.3

Пасив	Код рядка	2018	2019	2020	2021	2022
I. Власний капітал						
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	268	266	266	266	266
Додатковий капітал	1410	18247	15332	5928	5579	5230
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	775857 2	(40532 86)	(66411 18)	(665128 2)	(164400 11)
Усього за розділом I	1495	777708 7	(40376 88)	(66349 24)	(664543 7)	(164345 15)
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення						
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	299630				
Інші довгострокові зобов'язання	1515	79973	462783 0	515532 4	3904892	396408 3
Усього за розділом II	1595	379603	4627830	5155324	3904892	3964083
III. Поточні зобов'язання і забезпечення						
Короткострокові кредити банків	1600	1848659				
Поточна кредиторська заборгованість: за довгостроковими зобов'язаннями	1610	1950781	1903813	1857896	1808457	1814277
за товари, роботи, послуги	1615	25874795	18915798	18917580	17605423	18003075
за розрахунками з бюджетом	1620	658814	580	655		
за у тому числі з податку на прибуток	1621	82772				
за розрахунками зі страхування	1625	708	160	333		
за розрахунками з оплати праці	1630	6478	2713	3021	26	
за одержаними авансами	1635	2669641	6219	6674	6574	6574
Поточні забезпечення	1660	7594	5624	4417	3831	2242
Інші поточні зобов'язання	1690	2921138	2078105	2612977	2326914	11576475
Усього за розділом III	1695	35938608	22913012	23403453	21751225	31402643
Баланс	1900	44095298	23503154	21923853	19010680	18932211

Таблиця Д.4 – Звіт про фінансові результати ДП «Енергоринок» за період 2018-2022 рр., тис. грн.

Стаття	Код рядка	2018	2019	2020	2021	2022
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	17138099 9	87339125			
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(1681297 15)	(86887617)			
Валовий: прибуток	2090	3260284	451508			
Інші операційні доходи	2120	1338812	514459	420 520	894884	70776
Адміністративні витрати	2130	(70286)	(77009)	(60968)	(59742)	(66730)
Витрати на збут	2150	(223195)	(190527)	(27850)	(30228)	(32845)
Інші операційні витрати	2180	(29460)	(2101713)	(3427852)	(805243)	(9854475)
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	4276155				
Фінансовий результат від операційної діяльності: збиток	2195		(1403282)	(3096150)	(329)	(9883274)

Продовження таблиці Д.4

Стаття	Код рядка	2018	2019	2020	2021	2022
Інші фінансові доходи	2220				8902	
Інші доходи	2240	1131	906	9405	349	348
Фінансові витрати	2250	(789409)	(108803)	(16027)		(7132)
Інші витрати	2270	(191)	(2448)	(40895)		(653)
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	3487686			8922	
Фінансовий результат до оподаткування: збиток	2295		(1513627)	(3143667)		(9890711)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	(628000)	270893	555835	(19086)	101982
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	2859686				
Чистий фінансовий результат: збиток	2355		(1242734)	(2587832)	(10164)	(9788729)

Таблиця Д.5 – Баланс ДП «ВО Південмаш» за період 2018-2022 рр., тис. грн.

Актив	Код рядка	2018	2019	2020	2021	2022
Нематеріальні активи:	1000	914133	925637	1184004	1206480	1213073
первісна вартість	1001	919119	930915	1189277	1211899	1218702
накопичена амортизація	1002	4986	5278	5273	5419	5629
Незавершені капітальні інвестиції	1005	45372				
Основні засоби:	1010	353272	10520442	9984483	9518811	8939681
первісна вартість	1011	1815969	181089145	18042690	174538807	174541780
Знос	1012	1462697	170568703	170442423	165019996	165602099
Інвестиційна нерухомість:	1015	54011	413	6440	28792	34253
первісна вартість	1016	71671	597	21857	114002	134602
Знос	1017	17660	184	15417	85210	100349
інші фінансові інвестиції	1035				360	360
Усього за розділом I	1095	1366788	11446492	11174927	10754443	10187367
Запаси	1100	2740271	2821314	3070734	3309511	3284123
Виробничі запаси	1101	691522	668497	661075	692849	833503
Незавершене виробництво	1102	2005313	2105236	2335695	2539676	2400105
Готова продукція	1103	33824	38171	40207	38156	33628
Товари	1104	9612	9410	33757	38830	16887
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	25345	21034	64987	35724	89606
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	490843	399084	380271	409377	1153125
з бюджетом	1135	4734	8734	72695	52493	44538
у тому числі з податку на прибуток	1136	15	240	2448	2448	2448

Продовження таблиці Д.5

Актив	Код рядка	2018	2019	2020	2021	2022
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	46810	20659	24325	14398	13231
Гроші та їх еквіваленти	1165	281311	124216	88254	45232	2547364
Готівка	1166	32	23	35	28	31
Рахунки в банках	1167	281279	124193	88219	45204	2547333
Витрати майбутніх періодів	1170	15621	7753	8375	8249	6941
Інші оборотні активи	1190	97552	121917	113046	144721	669690
Усього за розділом II	1195	3702487	3524711	3822687	4019705	7808618
Баланс	1300	5069275	14971203	14997614	14774148	17995985
Пасив	Код рядка	2018	2019	2020	2021	2022
I. Власний капітал						
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	1658963	1658963	1639024	1689420	1972345
Капітал у дооцінках	1405	7006		46	168	168
Додатковий капітал	1410	16787	15693	290782	313374	15674
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	(4953898)	5285034	4623627	3111143	818347
Неоплачений капітал	1425	(30)	(30)	(30)	(30)	
Вилучений капітал	1430			(17550)	(17686)	(936)
Усього за розділом I	1495	(3271172)	6959660	6535899	5096389	2805598
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення						
Відстрочені податкові зобов'язання	1500				1039957	933535
Довгострокові кредити банків	1510	3722131	3184134	3800952	3667006	4915914
Інші довгострокові зобов'язання	1515		802	92	169	1754
Пасив	Код рядка	2018	2019	2020	2021	2022
Цільове фінансування	1525	2434	2434	2434	2434	7948
Усього за розділом II	1595	3724565	3187314	3803478	4709566	5859151
III. Поточні зобов'язання і забезпечення						
Короткострокові кредити банків	1600	243956	187377	184091	136413	145572
за товари, роботи, послуги	1615	135201	163691	156480	204134	268546
за розрахунками з бюджетом	1620	23632	122383	195646	326148	738121
за розрахунками зі страхування	1625	9490	148237	72357	115075	144067
за розрахунками з оплати праці	1630	58153	161970	99437	191016	190970
за одержаними авансами	1635	3871058	3825532	3727065	3756585	7357166
Поточні забезпечення	1660	97215	119193	121259	135916	184290
Доходи майбутніх періодів	1665	73612	69552	68046	65717	87191
Інші поточні зобов'язання	1690	103072	26238	33856	37035	215313
Усього за розділом III	1695	4615389	4824173	4658237	4968039	9331236
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	493			154	
Баланс	1900	5069275	14971203	14997614	14774148	17995985

Таблиця Д.6 – Звіт про фінансові результати ДП «ВО Південмаш» за період 2018-2022 рр., тис. грн.

Стаття	Код рядка	2018	2019	2020	2021	2022
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	1310511	922633	1019274	842012	1401010
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(1093353)	(1345915)	(1213984)	(1146514)	(1653961)
Валовий: прибуток	2090	217158				
Валовий: збиток	2095		(423282)	(194710)	(304502)	(252951)
Інші операційні доходи	2120	551163	861597	785964	387331	272969
Адміністративні витрати	2130	(156468)	(156895)	(147094)	(172991)	(193046)
Витрати на збут	2150	(55258)	(54159)	(13366)	(21690)	(88897)
Інші операційні витрати	2180	(645807)	(669523)	(1087004)	(361272)	(2108901)
Фінансовий результат від операційної діяльності: збиток	2195	(89212)	(442262)	(656210)	(473124)	(2370826)
Інші фінансові доходи	2220	225	141	2203	1830	20996
Інші доходи	2240	13972	8762	2670	6230	3329
Фінансові витрати	2250	(22321)	(16583)	(14039)	(10134)	(11533)
Інші витрати	2270	(1 888)	(4230)	(6859)	(1790)	(7020)
Фінансовий результат до оподаткування: збиток	2295	(99227)	(454172)	(672235)	(476988)	(2365054)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	(19)			83926	106422
Чистий фінансовий результат: збиток	2355	(99246)	(454172)	(672235)	(393062)	(2258632)

Таблиця Д.7 – Баланс ДУ «Держгідрографія» за період 2018-2022 рр., тис. грн.

Актив	Код рядка	2018	2019	2020	2021	2022
Нематеріальні активи:	1000	11386	15240	23012	21376	18052
первісна вартість	1001	38688	46753	60250	65150	65290
накопичена амортизація	1002	27302	31513	37238	43774	47238
Незавершені капітальні інвестиції	1005	35608	39998	36727	17351	14998
Основні засоби:	1010	273156	269288	309395	320514	289349
первісна вартість	1011	649452	700945	808284	866514	869255
Знос	1012	376296	431657	498889	546000	579906
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	6048	1252	6350	7008	8346
Усього за розділом I	1095	326198	325778	375484	366249	330745
Запаси	1100	61397	69262	73606	71416	66801
Виробничі запаси	1101	56874	64872	68760	64925	58965
Незавершене виробництво	1102	3990	3872	4338	5968	7312
Готова продукція	1103	533	518	508	522	524
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	10911	14939	6947	9212	3879

Продовження таблиці Д.7

Актив	Код рядка	2018	2019	2020	2021	2022
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	8267	12910	15805	12292	13327
з бюджетом	1135	799	589	2		958
у тому числі з податку на прибуток	1136		71			
з нарахованих доходів	1140			136	135	423
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	992	13942	7699	7757	4656
Гроші та їх еквіваленти	1165	97452	78544	71155	110700	63119
Готівка	1166		3	3	2	2
Рахунки в банках	1167		78541	71152	110698	63117
Витрати майбутніх періодів	1170	29153	18567	39047	29998	12129
Інші оборотні активи	1190	1563	2562	2468	2164	2097
Усього за розділом II	1195	210534	211315	216865	243674	167389
Баланс	1300	536732	537093	592349	609923	498134
Пасив	Код рядка	2018	2019	2020	2021	2022
I. Власний капітал						
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	14957	14957	14957	14957	14957
Капітал у дооцінках	1405	47288	46778	91789	91643	91643
Додатковий капітал	1410	428272	429417	431563	432396	432396
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	1636	1491	2430	3463	(76318)
Усього за розділом I	1495	492153	492643	540739	542459	462678
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення						
Цільове фінансування	1525					16
Усього за розділом II	1595					16
III. Короткострокові зобов'язання і забезпечення						
Поточна кредиторська заборгованість: за довгостроковими зобов'язаннями	1610					
за товари, роботи, послуги	1615	3724	6299	5444	9263	3206
за розрахунками з бюджетом	1620	18261	8806	2830	16339	373
за у тому числі з податку на прибуток	1621	513			3701	
за розрахунками зі страхування	1625	2180	2516	2796	2096	
за розрахунками з оплати праці	1630	9270	11128	14152	11195	105
за одержаними авансами	1635	486	2698	4397	3733	783
Поточні забезпечення	1660		1622	9597	13593	20708
Доходи майбутніх періодів	1665	8021	7953	8063	7989	7858
Інші поточні зобов'язання	1690	2637	3428	4331	3256	2407
Усього за розділом III	1695	44579	44450	51610	67464	35440
Баланс	1900	536732	537093	592349	609923	498134

Таблиця Д.8 – Звіт про фінансові результати ДУ «Держгідрографія» за період 2018-2022 рр., тис. грн.

Стаття	Код рядка	2018	2019	2020	2021	2022
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	472489	539226	587365	573372	200229
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(313115)	(343733)	(405333)	(417387)	(219393)
Валовий: прибуток	2090	159374	195493	182032	155 985	
Валовий: збиток	2095					(19164)
Інші операційні доходи	2120	21084	20474	22058	17460	33268
Адміністративні витрати	2130	(72660)	(86374)	(91240)	(93329)	(57427)
Витрати на збут	2150	(8801)	(8631)	(1842)	(1830)	(997)
Інші операційні витрати	2180	(39613)	(48584)	(55394)	(56376)	(35716)
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	59384	72378	55614	21910	
Фінансовий результат від операційної діяльності: збиток	2195					(80036)
Інші фінансові доходи	2220			743	1250	1327
Інші доходи	2240	69	92	76	99	77
Фінансові витрати	2250		(2911)	(3611)	(190)	(2)
Втрати від участі в капіталі	2255					
Інші витрати	2270	(642)	(13069)	(917)	(815)	(296)
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	58811	56490	51905	22254	
Фінансовий результат до оподаткування: збиток	2295					(78930)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	(10901)	(13396)	(13730)	(8131)	
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	47910	43094	38175	14123	
Чистий фінансовий результат: збиток	2355					(78930)